

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA/
FINANSIJA I TREZORA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

BOSNIA AND HERCEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

CENTRALNA/SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

ГОДИШЊИ КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ
ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ
ЗА
2018. ГОДИНУ

Сарајево, март 2019. године

Садржај

1. Увод.....	2
2. Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ - ЦХЈ	3
3. Основа за припрему Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ	9
3.1. Законодавни оквир	9
3.2. Методологија рада интерне ревизије у институцијама БиХ	10
4. Консолидовани извјештај о интерној ревизији по годишњим извјештајима ЈИР за 2018. годину	12
4.1. Јединице интерне ревизије институција БиХ – преглед успостављања.....	13
4.2. Надлежност јединица за интерну ревизију.....	15
4.3. Извјештаји јединица интерне ревизије институција БиХ.....	18
4.4. Преглед успостављања и развоја система интерне ревизије институција БиХ.....	32
4.5. Преглед примјене методологије рада и учинка јединица интерне ревизије институција БиХ.....	36
4.6. Континуирана професионална едукација интерних ревизора у институцијама БиХ	44
4.7. Унапређење система интерне ревизије	46
5. Информација о реализацији Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. године у дијелу који се односи на интерну ревизију.....	47
5.1. Основе Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година	47
5.2. Реализација Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година.....	48
6. Закључци Савјета министара БиХ.....	50
6.1. Реализација закључака Савјета министара БиХ.....	50
6.2. Приједлог закључака Савјета министара БиХ.....	55

1. Увод

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ (у даљњем тексту: ЦХЈ) обавезна је, у складу са одредбама члана 25. Закона о интерној ревизији институција БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12), да припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје основне податке о систему интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: БиХ), податке о активностима Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора БиХ, податке о јединицама интерне ревизије и интерним ревизорима, податке о ревидираним институцијама, као и податке о извршеним интерним ревизијама од стране јединица за интерну ревизију институција БиХ и податке о предузетим активностима на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

Систем интерне ревизије је дио система јавне интерне финансијске контроле (PIFC – *Public Internal Financial Control*) који је развила Европска комисија и који има за циљ да земљама у процесу придруживања Европској унији пружи помоћ у разумијевању и примјени добро развијених и ефективних система интерне контроле.

Систем интерне ревизије у институцијама БиХ, поред Закона о интерној ревизији институција БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 27/08 и 32/12), дефинисан је и Стратегијом развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016-2018. година. Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за 2016-2018. годину усвојио је Савјет министара БиХ на 87. сједници одржаној 29.12.2016. године.

Важан сегмент система интерне ревизије у јавном сектору БиХ представља и Координациони одбор централних јединица за хармонизацију (КО ЦХЈ). Ово тијело чине руководиоци Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, Централне јединице за хармонизацију Федералног министарства финансија и Централне јединице за хармонизацију Министарства финансија Републике Српске.

У наставку дајемо преглед стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ, податке о активностима ЦХЈ, јединицама интерне ревизије и извршеним интерним ревизијама, препорукама из извјештаја интерне ревизије који су сачињени током извјештајног периода, преглед поштовања методологије интерне ревизије, континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, преглед реализације Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ 2016-2018, као и мјерама и активностима предузетим од стране институција и интерне ревизије на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

2. Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ - ЦХЈ

Обавеза Босне и Херцеговине на пољу интерне ревизије утврђена је чланом 90. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Босне и Херцеговине у дијелу под називом „Сарадња у подручју ревизије и финансијске контроле“ („Службени гласник БиХ-Међународни уговори", број 10/08).

У складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ („Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12), Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и БиХ („Службени гласник БиХ-Међународни уговори", број 10/08), Законом о министарствима и другим тијелима управе БиХ („Службени гласник БиХ", број 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13 и 19/16), а на основу Одлуке Савјета министара БиХ, број 113/09 („Службени гласник БиХ", број 44/09), успостављена је Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ – ЦХЈ, која у складу са наведеним прописима има обавезу да успостави и развија систем унутрашње финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине, а као посебан сегмент овог система да успостави систем и структуру интерне ревизије у институцијама БиХ.

Подршку увођењу јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини пружила је и Европска унија кроз два до сада реализована пројекта финансирана из средстава IPA (*Instrument for Pre-Accession Assistance*) фондова подршке Босни и Херцеговини и то: Пројекат PIFC (*Public Internal Financial Control*) и Пројекат SPFM (*Strengthening Public Financial Management*). Пројектом PIFC пружена је подршка институцијама БиХ у процесу увођења и развоја система интерне ревизије (ИР) и система финансијског управљања и контроле (ФУК) заснованих на добрим праксама у државама чланицама Европске уније, као и на искуствима из других држава које испуњавају обавезе везане за процесе приступања чланству у Европској унији. Пројекат SPFM је пружио подршку процесу реформисања и успостављања ефикасне јавне управе у Босни и Херцеговини, која је у стању да подржи процес интеграције земље у ЕУ, јачању капацитета државних и ентитетских управа у пољу креирања политика и координације, као и у подручју контроле и управљања јавним финансијама.

У оквиру поменутих пројеката пружена је и техничка помоћ ЦХЈ кроз Координациони одбор централних јединица за хармонизацију - КО ЦЈХ. Пројекат PIFC је реализован кроз два сегмента и то: сегмент интерне ревизије и сегмент финансијског управљања и контроле. Кроз Пројекат SPFM пружена је подршка унапређењу система ФУК-а, те приближавања модела који се користе, као и искустава земаља у окружењу, али и у свијету, у области сертификације и континуиране професионалне едукације интерних ревизора. Овај Пројекат је окончан половином 2015. године.

Од 01.10.2018. године почеле су активности на реализацији новог пројекта ЕУ "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини" (PIFC 3), који се финансира из средстава IPA програма ЕУ за Босну и Херцеговину. Пројекат PIFC 3 усмјерен је на пружање подршке реформи управљања јавним финансијама у процесу приступања Европској унији, кроз јачање капацитета за спровођење управљања јавним финансијама и контроле у јавном сектору на свим нивоима власти у Босни и Херцеговини. Планирано је да се кроз Пројекат PIFC 3 пружи подршка централним хармонизацијским јединицама и Координационом одбору централних јединица за хармонизацију и у области интерне ревизије, кроз развој интерне и екстерне контроле квалитета и додатно унапређење прописа у складу са Међународним стандардима интерне ревизије и у области финансијског управљања и контроле, кроз унапређење законског оквира, стандарда интерних контрола и оперативних упутстава и процедура, у складу са стандардима и праксама

Европске уније. Планирано је и да се пружи подршка процесу извјештавања и припреме годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије и финансијског управљања и контроле.

Оквир PIFC-a (*Public Internal Financial Control*) чине три стуба која би требало да обезбиједи довољно синергетских ефеката како би се обезбиједило разумно увјеравање да интерне контроле функционишу адекватно и ефективно, а то су:

- функционално независна и децентрализована интерна ревизија (ИР) - која има улогу да пружи помоћ руководиоцу институције вршећи преглед адекватности и ефективности интерних контрола и дајући препоруке у циљу унапређења пословања институције,
- финансијско управљање и контрола (ФУК) – које је усмјерено на јачање одговорности за остваривање циљева институције, те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контрола у институцији и
- ЦХЈ, као засебна јединица, која развија и усмјерава процес PIFC-a.

Сваки од три нивоа власти је, кроз своју централну хармонизацијску јединицу, документе које је КО ЦЈХ одобрио, даље разрађивао и припремао документе, прилагођавајући оквирне документе својим потребама. Оваквим координисаним приступом постигнута је унифицираност у приступу прописима методолошког типа из области интерне ревизије.

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, овлашћена је за развој, руковођење и координацију интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине. У складу са надлежностима дефинисаним Законом о интерној ревизији институција БиХ, ЦХЈ је до сада реализовала како сlijеди:

- а) Припрему приједлога за измјене Закона о интерној ревизији у институцијама Босне и Херцеговине, након усаглашавања у Координационом одбору ЦЈХ;
ЦХЈ је у току 2012. године припремила нацрт Закона о измјенама Закона о интерној ревизији институција БиХ, којим су створене квалитетне законске претпоставке за успостављање ефикасног и економичног система интерне ревизије у институцијама БиХ. Закон је, након усвајања, објављен у „Службеном гласнику БиХ“, број: 32/12.

Овом допуном законског рјешења дефинисано је вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ на начин да се обезбиједи ефикасније и рационалније успостављање јединица интерне ревизије, које ће онемогућити успостављање непотребно великог броја јединица интерне ревизије, већ да се са мањим бројем јединица које ће, у складу са различитим критеријумима груписања и испуњености услова, омогућити покривеност интерном ревизијом више организационо и ресорно сродних институција, а што за резултат има и значајан материјални ефекат у смислу негомилања нерационалног броја извршилаца и трошкова који би се тако произвели. Оваквом измјеном омогућено је и успостављање једне јединице интерне ревизије која ће вршити интерну ревизију у више организационо или ресорно сродних институција, у складу са принципима дефинисаним Законом.

- б) Припрему и имплементацију програма обуке и сертификавања интерних ревизора институција Босне и Херцеговине, након усаглашавања програма обуке у Координационом одбору ЦЈХ;
У претходном периоду извршена је обука особља које ради на пословима интерне ревизије и финансијског управљања и контроле, у институцијама Босне и Херцеговине, Републике Српске и Федерације БиХ, кроз Пројекат PIFC и Пројекат SPFM који су финансирани од

стране ЕУ. Различити нивои обука су пружени за различите полазнике из различитих области.

ЦХЈ је донијела Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, који је објављен у "Службеном гласнику БиХ", број: 7/15. У складу са овим Програмом и својом законском обавезом, ЦХЈ је донијела и Одлуку о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 92/15 и 56/17) и Упутство о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 97/15). Наведеним подзаконским актима дефинисан је начин стицања звања и сертификата овлашћеног интерног ревизора у институцијама БиХ, као и начин признавања обука интерних ревизора у институцијама БиХ.

У току 2016. и 2017. године ЦХЈ је организовала, у складу са наведеним Програмом, обуке за интерне ревизоре у институцијама БиХ у сврху стицања Сертификата овлашћеног интерног ревизора. Обуке су се састојале од теоријске обуке, полагања писменог испита и практичне обуке, која се одвијала кроз спровођење интерне ревизије у институцијама БиХ под стручним надзором ментора. До краја 2017. године ЦХЈ је сертификовала укупно 30 интерних ревизора у институцијама БиХ који су до дана издавања Сертификата испунили услове за стицање истог.

У извјештајном периоду ЦХЈ је организовала обуку за интерне ревизоре у институцијама БиХ на теме дефинисане Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ. Координациони одбор централних јединица за хармонизацију организовао је, такође, у извјештајном периоду конференцију, којој су поред интерних ревизора из институција Босне и Херцеговине присуствовали и интерни ревизори из јавног сектора Републике Српске и Федерације БиХ.

У складу са прописима из области континуиране професионалне едукације ЦХЈ издаје, на основу достављених захтјева, мишљење о признавању обука које организују међународне и домаће организације као КПЕ, како је то дефинисано Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ и Одлуком о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ. У 2018. години ЦХЈ је запримила и обрадила укупно 93 захтјева јединица интерне ревизије за бодовање обука као континуиране професионалне едукације, на која су у предвиђеном року издата мишљења.

- ц) Усвајање и имплементацију стандарда за интерну ревизију у институцијама БиХ и Кодекса професионалне етике за интерне ревизоре, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;

Методологију рада интерне ревизије у институцијама БиХ ЦХЈ је објавила у Приручнику за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11) и иста се темељи на оквирним документима одобреним од КО ЦХЈ.

У 2017. години ЦХЈ је припремила, на основу одлуке КО ЦХЈ, и доставила на објаву Одлуку о усвајању стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ којом се регулише усвајање, објављивање и примјена Међународних стандарда за професионалну праксу интерне ревизије, а који су ступили на снагу 01.01.2017. године. Наведена Одлука објављена је у "Службеном гласнику БиХ", број 93/17.

Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ саставни је дио методологије интерне ревизије и усаглашен је са Међународним оквиром професионалне праксе интерне ревизије¹.

¹ *The International Professional Practices Framework* – издат од Глобалног института интерних ревизора (The IIA)

- д) Усвајање и имплементацију радне методологије интерне ревизије, након усаглашавања у Координационом одбору ЦЈХ;
Поред Приручника, након усаглашавања оквирних докумената на КО ЦЈХ, ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ припремила и објавила текст Повеље интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 82/11 и 30/18) и Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11), као дио радне методологије за интерну ревизију у институцијама БиХ. ЦХЈ је, такође, објавила и текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 73/12 и 32/18).
Повељом интерне ревизије уређује се општи приступ интерне ревизије, сврха и циљ, независност, улога и дјелокруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлаштења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ревизија, те се дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступци у случају идентификовања индикатора преваре.
Етички кодекс је документ неопходан и прикладан за професију интерне ревизије која се заснива на повјерењу у објективно увјеравање о адекватном управљању ризицима, системима контроле и руковођењу. Етички кодекс дефинише принципе и правила понашања која су интерни ревизори обавезни поштовати и придржавати их се, што представља основ за професионално пружање услуга интерне ревизије.
У циљу стварања услова за провођење Закона и подзаконских аката, ЦХЈ је припремила и објавила текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ, којим се регулишу међусобна права и обавезе јединице интерне ревизије које су наведеним прописима задужене за вршење функције интерне ревизије у више институција и институције у којој та јединица пружа услугу интерне ревизије.
- е) Усвајање и имплементацију Стратегије развоја интерне ревизије у јавном сектору након усаглашавања у Координационом одбору ЦЈХ;
Основни стратешки документ, који је на свеобухватан начин представио нови концепт управљања јавним финансијама и активности за потребе његовог развоја, била је Стратегија за провођење јавне интерне контроле у институцијама Босне и Херцеговине, коју је Савјет министара БиХ усвојио на 110. сједници одржаној 30.12.2009. године.
У току 2016. године ЦХЈ је припремила Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016 - 2018. година, коју је Савјет министара БиХ усвојио на 87. сједници одржаној 29.12.2016. године. Стратегија је усаглашена са препорукама SIGMA²-е и Генералне дирекције за буџет Европске комисије и представља други по реду стратешки документ у области интерне ревизије у институцијама БиХ.
Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016 – 2018. година садржи анализу садашњег стања јавних интерних финансијских контрола, укључујући анализу законодавног и институционалног оквира, с посебним нагласком на практичну имплементацију ових система. Потпуна имплементација ове Стратегије требало би да унаприједи квалитет управљања јавним средствима кроз усклађивање са стандардима и праксом Европске уније, обезбјеђујући већу транспарентност и одговорност, те смањење броја негативних мишљења екстерне ревизије. Реализација циљева и мјера предвиђених Стратегијом директно доприноси испуњавању захтјева на путу даље интеграције Босне и Херцеговине у Европску унију.

² *Support for Improvement in Governance and Management*, заједничка иницијатива OECD-а и ЕУ.

- ф) Давање сагласности на правилнике о систематизацији организација које успостављају јединице интерне ревизије у дијелу који се односи на интерну ревизију;
ЦХЈ је у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ објавила Одлуку о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12 и 69/17) и Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 81/12 и 99/14) чиме су створени сви потребни услови за достављање приједлога правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у јединицама интерне ревизије на сагласност ЦХЈ за институције које успостављају јединице интерне ревизије. Ова активност произашла је након објављивања наведених докумената, а који су резултат анализа које су рађене од стране ЦХЈ и разматрања материјала и приједлога достављених од експерата Пројекта PIFC за израду оптималне структуре интерне ревизије у институцијама БиХ. Овим документима дефинисано је успостављање децентрализованог модела интерне ревизије у институцијама БиХ, као и обавезе институција за успостављање јединица интерне ревизије.
- ЦХЈ у складу са Законом о интерној ревизији даје сагласност на измјене и допуне правилника о унутрашњој организацији институција које су у обавези да успоставе јединицу интерне ревизије у складу са наведеним прописима. Сагласност на измјене Правилника, закључно са 31.12.2018. године, добило је 17 од укупно 18 институција које су то биле обавезне учинити. ЦХЈ је у складу са својом законском обавезом размотрила све пристигле захтјеве, те на оне који нису били комплетни и усаглашени са наведеним прописима, дала одређене препоруке и сугестије прије коначне сагласности.
- г) Координацију рада јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и успостављање веза са државним и међународним институцијама на подручју интерне ревизије;
Тренутно су функционално успостављене јединице интерне ревизије у свих 18 институција, колико према важећим прописима укупно треба бити успостављено, од тога њих 15 је успостављено у складу са прописима из обалсти интерне ревизије, док је у 3 институције интерна ревизија успостављена према правилнику о унутрашњој организацији који није усклађен са релевантним прописима. ЦХЈ у складу са својом улогом обезбјеђује равноправан приступ методологији и примјени прописа из области интерне ревизије свим јединицама интерне ревизије, те координира рад интерних ревизора на терену и извјештава о њиховом раду кроз Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Подаци о раду јединица интерне ревизије и њиховим карактеристикама дати су детаљно у четвртм дијелу овог Извјештаја.
- х) Давање сагласности на избор руководиоца Јединице за интерну ревизију и на успостављање Одбора за интерну ревизију;
ЦХЈ је објављивањем Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12 и 69/17) и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 81/12 и 99/14) дефинисала критеријуме за издавање овакве врсте сагласности. ЦХЈ је, у складу са важећим прописима којима се уређује област интерне ревизије у институцијама БиХ, а на основу испуњености прописаних услова, у предвиђеном року дала своје мишљење о сагласности по пристиглим захтјевима за именовање руководиоца јединице интерне ревизије. ЦХЈ је издала, закључно са 31.12.2018. године, укупно 13 сагласности на избор руководиоца јединице интерне ревизије.

Очекујемо да ће у наредном периоду, након примјене одредаба Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, као и расписивања конкурса за руководиоце јединица интерне ревизије, бити достављени захтјеви по овом основу и од осталих институција које су обавезне успоставити интерну ревизију.

- и) Сарадњу са Канцеларијом за ревизију институција Босне и Херцеговине у циљу остваривања ефикасне и дјелотворне интерне и екстерне ревизије;
Постоје услови за оперативну сарадњу између интерних и екстерних ревизора кроз примјену INTOSAI стандарда³ и смјерница (INTOSAI GOV), а које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ISSAI оквира у БиХ ("Службени гласник БИХ", број 38/11), а чију примјену сугерише и ЦХЈ интерним ревизорима кроз Приручник за интерну ревизију у институцијама БиХ. Кроз достављене годишње извјештаје јединица интерне ревизије ЦХЈ је информисана да се уважавају дате сугестије кроз поштовање методологије, те да постоји оперативна сарадња између особља интерне ревизије и ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ. Руководиоци ЦХЈ и Канцеларије за ревизију институција БиХ одржавају радне састанке с циљем унапређења сарадње.
- ј) Надзор над имплементацијом свих примјењивих регулатива за интерну ревизију од стране јединица за интерну ревизију;
Надзор над примјеном регулатива за интерну ревизију ЦХЈ обезбјеђује кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије и интерних ревизора, а који служе као основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије. Надзор се врши и кроз одржавање састанака ЦХЈ са руководиоцима ЈИР и интерним ревизорима, као и кроз давање сагласности и мишљења ЦХЈ у вези са захтјевима интерне ревизије, те кроз одобравања додатака Приручнику. Такође, и интерна оцјена квалитета рада интерне ревизије коју проводи руководилац ЈИР, у складу са Међународним стандардима интерне ревизије, доприноси функцији надзора на нивоу јединица интерне ревизије.
У извјештајном периоду Одсјек за развој интерне ревизије ЦХЈ одржао је 13 формалних састанака са руководиоцима јединица интерне ревизије и интерним ревизорима, као и више неформалних савјетодавних састанака, на којима су разматрани проблеми и недоумице које у свом у раду имају интерни ревизори, те могућности и начини за побољшање квалитета услуга које пружа интерна ревизија, у складу са прописима у овој области и утврђеном методологијом рада.
- к) Рјешавање неслагања у мишљењима, по захтјеву и потреби, између руководиоца интерне ревизије и руководиоца организације;
У досадашњој фази развоја система интерне ревизије није било захтјева за рјешавањем сукоба између руководиоца јединица интерне ревизије и руководиоца организација.

Поред напријед наведених активности, ЦХЈ је у складу са Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ и Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, а у сарадњи са Федералним министарством финансија и струковним удружењима: Удружењем интерних ревизора у БиХ – Сарајево, Удружењем интерних ревизора из Бањалуке и Академско-струковним удружењем интерних ревизора у БиХ, у сврху издавања мишљења вршила верификацију кроз процјену и провјеру, у складу са дефинисаним критеријумима за сваки од пристиглих захтјева за верификацију сертификата овлашћених интерних ревизора издатих од наведених удружења и институција. Закључно са 31.12.2018.

³ Стандарди Међународне организације врховних ревизорских институција (ISSAI)

године ЦХЈ је издала укупно 289 мишљења о прихватљивости сертификата овлашћених интерних ревизора у смислу квалификованости за обављање послова из области интерне ревизије у институцијама БиХ. Од укупног броја датих мишљења (289), у извјештајном периоду дато је 29 мишљења. Податак о броју верификованих сертификата говори о постојању довољног броја квалификованих кандидата, квалификоване конкуренције, за попуну радних мјеста у јединицама интерне ревизије институција БиХ.

3. Основа за припрему Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ

3.1. Законодавни оквир

Успостављање и развој савременог система управљања јавним расходима у институцијама БиХ представља комплексан скуп активности које су институције БиХ спровеле и спроводе, почевши од израде законодавног оквира, организационог структурисања и позиционирања појединих сегмената стратешког планирања, средњорочног и годишњег буџетирања, програмирања, па до инсталирања и оперативног кориштења низа апликативних рјешења која помажу остварењу постављених циљева и у коначном, остварењу мисије сваке од институција.

Јавна интерна финансијска контрола у институцијама БиХ обухвата дио начела *acquis communautaire* које је успоставила Европска унија као цјеловит систем интерних финансијских контрола за добро управљање приходима, расходима, средствима и обавезама у јавном сектору, без обзира на њихов извор.

ЕУ модел PIFC-а раздваја функције и одговорности за систем финансијског управљања и контролу (енг. *Financial Management and Control*), обухватајући *ex ante* (претходну), *ongoing* (текућу) и *ex post* (накнадну) контролу и независну интерну ревизију.

На основу међународно прихваћених стандарда и најбоље праксе ЕУ, термин „интерна финансијска контрола у јавном сектору“ (PIFC – *Public Internal Financial Control*) подразумијева цјелокупни, обједињени систем који успостављају владе ентитета и Савјет министара Босне и Херцеговине ради контролисања, ревизије и извјештавања о кориштењу буџетских средстава и средстава ЕУ. Циљ овог система је да осигура усклађеност законодавства и транспарентно, економично, ефикасно и ефективно управљање јавним средствима (државним фондовима и фондовима Европске уније), као и да обезбиједи њихову контролу.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору обухвата све мјере за контролу државних прихода, расхода, имовине и обавеза. Она обухвата такође и све системе интерне контроле и све процедуре у јавним институцијама, те помаже у стварању сигурности да се јавна средства намјенски троше и да се њима постиже вриједност уложеног.

Интерна ревизија, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, као и у складу са дефиницијом из усвојених стандарда интерне ревизије, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

Закон о интерној ревизији институција БиХ, у члану 25, прописује обавезу Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине (ЦХЈ) да припреми годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. ЦХЈ је овлашћена да на основу годишњих извјештаја примљених од руководиоца јединица интерне ревизије, припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Након одобрења министра финансија и трезора Босне и Херцеговине извјештај се, ради упознавања са проблематиком интерне ревизије, доставља Савјету министара Босне и Херцеговине.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје сажете информације о броју обављених интерних ревизија, датим препорукама, те о статусу имплементације препорука садржаних у извјештајима о интерној ревизији, а на основу извјештаја које су јединице за интерну ревизију доставиле ЦХЈ.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије у институцијама БиХ сачињен је у формату који је припремила ЦХЈ.

ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ сачинила и објавила методолошке документе, који су неопходни за квалитетан рад и развој функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Ови документи уважавају оквирне документе усвојене на Координационом одбору централних јединица за хармонизацију (КО ЦЈХ).

3.2. Методологија рада интерне ревизије у институцијама БиХ

Методологију за функционисање интерне ревизије у институцијама БиХ чине:

- Етички кодекс / Кодекс професионалне етике интерних ревизора (*"Службени гласник БиХ", број 82/11*) садржи начела и правила којих су се дужни придржавати интерни ревизори како би у обављању својих задатака били независни, објективни и поштени. Поред тога, интерни ревизори морају да се непрестано усавршавају с циљем унапређења квалитета рада.
- Повеља интерне ревизије (*"Службени гласник БиХ", број 30/18*) уређује општи приступ интерне ревизије, сврху и циљ, независност, улогу и дјелокруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлашћења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ревизије, те дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступке у случају идентификовања индикатора преваре.
- Приручник за интерну ревизију (*"Службени гласник БиХ", број 82/11*) дефинише методологију рада и обављања интерне ревизије у институцијама/буџетским корисницима који се финансирају из буџетских средстава институција БиХ, а у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ. Приручник помаже у усвајању стручне терминологије, разумијевању и прихватању ревизорских техника које ће у свом раду примјењивати интерни ревизори у институцијама БиХ. Приручник је прилагођен пракси јавног сектора. Приручник је урађен у складу са Међународним стандардима интерне ревизије и у складу са стеченим искуствима у оквиру Пројекта PIFC.

- Стандарде интерне ревизије у институцијама БиХ је ЦХЈ објавила Одлуком о усвајању стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 93/17). Овом Одлуком је дефинисано, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, да се вршење интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине спроводи у складу са Међународним стандардима за професионалну праксу интерне ревизије објављеним од стране *The Institute of Internal Auditors*, а чију примјену је одобрио Координациони одбор ЦХЈ, својом Одлуком број: КО-12/17 од 06.12.2017. године. Стандарди представљају скуп на принципима заснованих захтјева за професионално вршење интерне ревизије и процјену ефективности учинка интерне ревизије, којих су обавезни придржавати се интерни ревизори у институцијама БиХ, како је то дефинисано Законом о интерној ревизији.

Поред објављених Стандарда интерне ревизије, интерни ревизори у свом раду користе и друге прописе (правилнике, процедуре, смјернице и сл.), али и друге стандарде и смјернице који су примјењиви за рад интерних ревизора, као што су INTOSAI стандарди (ISSAI) и смјернице (INTOSAI GOV), а које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ISSAI оквира у БиХ ("Службени гласник БиХ", број 38/11).

Поред ових докумената, објављени су и сљедећи документи значајни за вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ:

- Закон о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине и Закон о измјенама Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине, објављени у "Службеном гласнику БиХ", бр. 27/08 и 32/12,
- Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављена у "Службеном гласнику БиХ", бр. 49/12 и 69/17,
- Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", бр. 81/12 и 99/14,
- Споразум о вршењу функције интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", бр. 73/12 и 32/18,
- Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, објављен у "Службеном гласнику БиХ", бр. 7/15 и 89/18,
- Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, објављена у "Службеном гласнику БиХ", бр. 92/15 и 56/17 и
- Упутство о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, објављено у "Службеном гласнику БиХ", број 97/15.

Законом о интерној ревизији институција БиХ, Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, дефинисане су институције које треба да успоставе јединице интерне ревизије, као и начин и рокови за успостављање функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Предметном Одлуком предвиђено је успостављање укупно 18 јединица интерне ревизије, које би вршиле функцију интерне ревизије у укупно 78 институција БиХ.

Закључно са 31.12.2018. године укупно 17 институција, од предвиђених 18, испуниле су своју обавезу доставивши приједлог Правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију, ЦХЈ на сагласност. У наредном периоду очекује се да и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине – БХАНСА усклади свој Правилник и

кадровски попуни јединицу интерне ревизије, како би интерна ревизија која је успостављена у овој Агенцији била у потпуности усаглашена са прописима који регулишу ову област.

Подсјећамо да је увођење система интерне ревизије обавеза Босне и Херцеговине, која је утврђена Споразумом о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Босне и Херцеговине, са друге стране ("Службени гласник БиХ", број 10/08).

Савјет министара БиХ је, на својој 142. сједници, која је одржана 15.05.2018. године, приликом упознавања са Годишњим консолидованим извјештајем интерне ревизије, донио закључке којима је задужио институције у оквиру којих је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије да, заједно са Министарством финансија и трезора БиХ, осигурају средства и спроведу процедуре запошљавања интерних ревизора, како би се поштовали планови за успостављање и функционисање интерне ревизије у институцијама БиХ, док су руководиоци јединица интерне ревизије задужени да досљедно примјењују прописану методологију рада. Руководиоци јединица интерне ревизије и руководиоци институција БиХ задужени су и да досљедно примјењују прописане процедуре везано за начин поступања и спровођења Повеље интерне ревизије и Споразума о вршењу функције интерне ревизије, те да прате примјену препорука датих у ранијим извјештајима интерне ревизије ради утврђивања да ли су предузете конкретне активности и постигнути жељени резултати. ЦХЈ је задужена да настави развијати систем интерне ревизије у институцијама БиХ и да настави пружати подршку институцијама које успостављају јединице интерне ревизије, како би се успоставила оперативна и функционална структура интерне ревизије у институцијама БиХ. Закључци Савјета министара БиХ и њихова реализација обрађени су у посебном дијелу овог Извјештаја (дио 6).

4. Консолидовани извјештај о интерној ревизији по годишњим извјештајима ЈИР за 2018. годину

ЦХЈ је на основу годишњих извјештаја јединица интерне ревизије припремила Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје информације о активностима ЦХЈ, законодавном оквиру интерне ревизије у институцијама БиХ, јединицама интерне ревизије у институцијама БиХ са прегледом институција из њихове надлежности, извјештајима интерне ревизије о плановима јединица интерне ревизије, ревидираним областима, датим препорукама интерне ревизије, степену реализације препорука, те поштовању стандарда и методологије рада од стране јединица интерне ревизије. Такође, у Извјештају је дат и преглед успостављања и развоја система интерне ревизије, као и информације о Стратегији развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016-2018, те предузетим активностима на реализацији Закључака Савјета министара БиХ од стране јединица интерне ревизије и институција БиХ.

Интерна ревизија, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ ојени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

4.1. Јединице интерне ревизије институција БиХ – преглед успостављања

Интерна ревизија у институцијама БиХ је, са 31.12.2018. године, функционално и кадровски успостављена или у поступку успостављања, у складу са важећим прописима, у свих 18 институција БиХ које су предвиђене да успоставе интерну ревизију.

У наредном табеларном прегледу **ове** институције су сврстане у три групе, у зависности од нивоа функционалне и кадровске успостављености интерне ревизије на начин како је то дефинисано Законом о интерној ревизији у институцијама БиХ, Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ.

Табела 1.

I)	Институције у којима је ЈИР функционално и кадровски у потпуности успостављена у складу са прописима из области интерне ревизије	
1.	Парламентарна скупштина БиХ	
2.	Министарство финансија и трезора БиХ	
3.	Министарство одбране БиХ	
4.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	
5.	Гранична полиција БиХ	
6.	Државна агенција за истраге и заштиту	
7.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	
8.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	
II)	Институције у којима је ЈИР успостављена у складу са прописима из области ИР али није кадровски у потпуности попуњена	
9.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњена 1 од предвиђене 2 позиције)
10.	Министарство правде БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњене 2 од предвиђене 3 позиције)
11.	Министарство цивилних послова БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњене 2 од предвиђене 3 позиције)
12.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњене 2 од предвиђене 3 позиције)
13.	Министарство иностраних послова БиХ	Образложење: Није кадровски попуњена ЈИР у складу са бројем извршилаца предвиђеним новим Правилником о ун. орг. који је усклађен са прописима из области ИР ⁴ . У току је конкурсна процедура попуњавања позиције руководиоца ЈИР ⁵ .

⁴ Интерна ревизија МИП БиХ је у ранијем периоду била успостављена према Правилнику о ун. орг. који није био усклађен са прописима из области ИР. Савјет министара БиХ је усвојио, на 156. сједници одржаној 05.11.2018. г, нови Правилник МИП БиХ који је усклађен са прописима из области ИР и који је у примјени у МИП-у од 08.11.2018. године.

⁵ У јануару 2019. године одлуком министра иностраних послова БиХ именован в.д. руководиоца ЈИР до попуње овог радног мјеста.

14.	Служба за заједничке послове институција БиХ	<u>Образложење:</u> Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (попуњена позиција интерног ревизора, али није руководиоца ЈИР)
15.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ – IDDEEA	<u>Образложење:</u> Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (Попуњена позиција интерног ревизора. У току је процедура попуњавања позиције руководиоца ЈИР) ⁶ .
III) Институције у којима интерна ревизија није успостављена у складу са релевантним прописима		
16.	Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ	<u>Образложење:</u> Попуњена позиција интерног ревизора према важећем Правилнику о ун. орг, који није усклађен са прописима из области ИР. У току су измјене Правилника ⁷ .
17.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА	<u>Образложење:</u> Попуњена позиција интерног ревизора према важећем Правилнику о ун. орг, који није усклађен са прописима из области ИР. У току су измјене Правилника ⁸ .
18.	Министарство безбједности БиХ	<u>Образложење:</u> Попуњена позиција интерног ревизора ⁹ према важећем Правилнику о ун. орг, који није усклађен са прописима из области ИР. У току су измјене Правилника

Из претходне табеле видимо да је закључно са 31.12.2018. године интерна ревизија у потпуности успостављена, у складу са важећим прописима, у осам институција и то: Парламентарној скупштини БиХ, Министарству финансија и трезора БиХ, Министарству одбране БиХ, Министарству комуникација и транспорта БиХ, Граничној полицији БиХ, Државној агенцији за истраге и заштиту, Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ и Управи за индиректно опорезивање БиХ.

Седам институција је успоставило јединицу интерне ревизије у складу са важећим прописима али нису кадровски у потпуности попунили јединице особљем интерне ревизије, а то су: Министарство за људска права и избјеглица БиХ, Министарство правде БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, Министарство иностраних послова БиХ, Служба за заједничке послове институција БиХ и Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података. У извјештајном периоду су двије институције окончале процедуру измјене правилника, а то су: Министарство иностраних послова БиХ и Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података, те се очекује да ће у наредном периоду окончати и активности на кадровском попуњавању јединице интерне ревизије, у складу са релевантним прописима и новим правилником усвојеним од стране Савјета министара БиХ.

Напомињемо да је Служба за заједничке послове институција БиХ једина од институција које су у претходном периоду успоставиле јединицу интерне ревизије у складу са важећим прописима, а која нема руководиоца јединице интерне ревизије, што онемогућава досљедно поштовање Закона о интерној ревизији и Стандарда интерне ревизије у току вршења функције интерне ревизије у овој Јединици.

⁶ Нови Правилник о ун. орг. IDDEEA-е, који је усклађен са прописима из области ИР, усвојен од стране СМ БиХ, на 154. сједници одржаној 11.09.2018. У складу са новим Правилником успостављена је у октобру 2018. године Јединица интерне ревизије IDDEEA-е, у којој су предвиђена два извршиоца, руководиоца ЈИР и интерни ревизор.

⁷ У јануару 2019. године прибављено мишљење МФТ БиХ на Приједлог правилника о ун.орг. ДКПТ БиХ.

⁸ БХАНСА је обавјестила ЦХЈ, акт од 20.02.2019, да је у поступку израде новог Правилника.

⁹ У новембру 2018. године попуњена позиција интерног ревизора у Министарству безбједности БиХ, у складу са Правилником о ун. орг. МБ БиХ који није усклађен са прописима из области интерне ревизије.

Из претходне табеле уочава се, такође, да су три институције успоставиле интерну ревизију на основу важећег правилника о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области интерне ревизије, а то су: Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ, Министарство безбједности БиХ и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА. Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ је у фази прибављања потребних мишљења за измјену правилника о унутрашњој организацији, а Министарство безбједности БиХ у фази усвајања правилника, који је у дијелу који се односи на интерну ревизију усклађен са релевантним прописима. ЦХЈ је обавјештена од стране Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА да су у поступку израде Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у којем је препозната независност и функционалност интерне ревизије.

ЦХЈ води регистар јединица интерне ревизије и регистар руководица јединица интерне ревизије и интерних ревизора. На основу података евидентираних у наведеним регистрима, на пословима интерне ревизије у 18 јединица интерне ревизије институција БиХ, колико их је успостављено на дан 31.12.2018. године, запослено је укупно 35 интерних ревизора.

У извјештајном периоду број јединица интерне ревизије повећан је за један, са 17 јединица колико их је било евидентирано закључно са 31.12.2017. године, на 18 јединица интерне ревизије закључно са 31.12.2018. године. Овдје је потребно нагласити да је у овом извјештајном периоду, са успостављањем ЈИР у Министарству безбједности БиХ, коначно успостављен предвиђени број јединица интерне ревизије у институцијама БиХ. Међутим, потребно је нагласити и да, од предвиђеног броја јединица интерне ревизије (18), њих свега осам је у потпуности и успостављено и кадровски попуњено у складу са релевантним прописима, што у процентима износи 44% од укупног броја успостављених јединица.

У складу са повећањем броја јединица интерне ревизије, за један, дошло је и до мањег повећања броја интерних ревизора. Према подацима из регистра које води ЦХЈ, број интерних ревизора је са 33, у 17 јединица интерне ревизије, колико их је било у претходном извјештајном периоду, повећан на 35 интерних ревизора у 18 јединица интерне ревизије, колико их има у институцијама БиХ запослено на дан 31.12.2018. године.

4.2. Надлежност јединица за интерну ревизију

Надлежност сваке од 18 јединица интерне ревизије институција БиХ дефинисана је Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

Од 18 успостављених јединица интерне ревизије институција БиХ, а које су наведене у Табели 1, десет јединица интерне ревизије врши функцију интерне ревизије само у једној, матичној институцији. То су јединице интерне ревизије у: Министарству одбране БиХ, Министарству иностраних послова БиХ, Управи за индиректно опорезивање БиХ, Граничној полицији БиХ, Државној агенцији за истраге и заштиту, Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ, Агенцији за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ, Дирекцији за координацију полицијских тијела, Служби за заједничке послове институција БиХ и Агенцији за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ.

Преосталих осам јединица интерне ревизије, у складу са усвојеним децентрализованим моделом успостављања и организовања система интерне ревизије у институцијама БиХ, функцију интерне ревизије врше за више институција у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

У складу са тим, *Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ* надлежна је за вршење функције интерне ревизије у Парламентарној скупштини БиХ, Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, Агенцији за заштиту личних података у БиХ, Канцеларији за разматрање жалби по јавним набавкама, Централној изборној комисији БиХ, Институцији омбудсмана за људска права БиХ и Службеном листу БиХ.

Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да врши функцију интерне ревизије.

У извјештајном периоду ова Јединица је, у складу са усвојеним плановима, вршила ревизију у Парламентарној скупштини БиХ, Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, Агенцији за заштиту личних података у БиХ, Канцеларији за разматрање жалби по јавним набавкама, Централној изборној комисији БиХ и Институцији омбудсмана за људска права. Подаци о обављеним ревизијама приказани су у табелама бр. 2, 3 и 4.

Централна јединица за интерну ревизију Министарства финансија и трезора БиХ врши функцију интерне ревизије у: Министарству финансија и трезора БиХ, Предсједништву БиХ, Агенцији за државну службу БиХ, Агенцији за јавне набавке БиХ, Агенцији за осигурање у БиХ, Агенцији за статистику БиХ, Архиву БиХ, Генералном секретаријату Савјета министара БиХ, Дирекцији за европске интеграције, Дирекцији за економско планирање БиХ, Канцеларији координатора за реформу јавне управе, Меморијалном центру Сребреница – Поточари, Одбору државне службе за жалбе, Канцеларији за законодавство и Централној хармонизацијској јединици МФТ БиХ.

До сада су све од наведених институција, осим Предсједништва БиХ, потписале Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са Централном јединицом за интерну ревизију МФТ БиХ.

У извјештајном периоду ова Јединица интерне ревизије вршила је, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима рада, интерну ревизију у Министарству финансија и трезора БиХ, Архиву БиХ, Агенцији за статистику БиХ, Агенцији за јавне набавке БиХ и Агенцији за осигурање БиХ. Детаљи о обављеним интерним ревизијама приказани су у табеларним прегледима (табела бр. 2, 3. и 4).

Јединица интерне ревизије Министарства комуникација и транспорта БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству комуникација и транспорта БиХ, Агенцији за поштански саобраћај БиХ, Дирекцији за цивилну авијацију БиХ, Регулаторној агенцији за комуникације и Регулаторном одбору жељезница БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства комуникација и транспорта БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама из своје надлежности.

У извјештајном периоду ова Јединица обављала је интерну ревизију у сљедећем институцијама из своје надлежности: Министарству комуникација и транспорта БиХ, Агенцији за поштански саобраћај БиХ, Дирекцији за цивилну авијацију БиХ и Регулаторној агенцији за комуникације БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства за људска права и избјеглице БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству за људска права и избјеглице БиХ, Институту за нестала лица БиХ и Фонду за повратак БиХ.

Јединица интерне ревизије при Министарству за људска права и избјеглице БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама из своје надлежности.

У извјештајном периоду ова Јединица обављала је интерну ревизију, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима рада, у Министарству за људска права и избјеглице БиХ,

Институту за нестала лица БиХ и Фонду за повратак БиХ, што је детаљно приказано у табелама бр. 2, 3 и 4.

Јединица интерне ревизије Министарства правде БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству правде БиХ, Правобранилаштву БиХ, Високом судском и тужилачком савјету БиХ, Суду БиХ, Тужилаштву БиХ, Уставном суду БиХ, Јединици за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ и Заводу за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ¹⁰.

Ова Јединица интерне ревизије потписала је Повељу интерне ревизије у матичној институцији, Министарству правде БиХ, те Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са Правобранилаштвом БиХ, Високим судским и тужилачким савјетом БиХ и Јединицом за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ¹¹.

Уставни суд, Суд БиХ и Тужилаштво БиХ нису прихватили захтјев за потписивање Споразума и Повеље интерне ревизије са овом Јединицом интерне ревизије.

У извјештајном периоду ова Јединица је обављала интерну ревизију, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима, у Министарству правде БиХ, Правобранилаштву БиХ, Високом судском и тужилачком савјету БиХ и Јединици за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ, што је детаљно приказано у табеларним прегледима (табела бр. 2, 3. и 4).

Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству цивилних послова БиХ, Агенцији за антидопинг контролу БиХ, Агенцији за лијекове и медицинска средства БиХ, Агенцији за предшколско, основно и средње образовање у БиХ, Агенцији за рад и запошљавање у БиХ, Агенцији за развој високог образовања и осигурање квалитета у БиХ, Државној регулаторној агенцији за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ, Комисији за очување националних споменика БиХ, Центру за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ и Центру за уклањање мина у БиХ - ВНМАС.

Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије.

У извјештајном периоду ова Јединица интерне ревизије вршила је, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима рада, интерну ревизију у три институција и то: Комисији за очување националних споменика, Агенцији за антидопинг контролу БиХ и Центру за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ¹². Детаљи о извршеним ревизијама приказани су у табелама бр. 2, 3 и 4.

Јединица интерне ревизије Министарства спољне трговине и економских односа БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству спољне трговине и економских односа БиХ, Агенцији за безбједност хране БиХ, Агенцији за надзор над тржиштем БиХ, Агенцији за промоцију страних инвестиција у БиХ, Институту за акредитовање БиХ, Институту за интелектуално власништво БиХ, Институту за метрологију БиХ, Институту за стандардизацију БиХ, Институцији омбудсмана за заштиту потрошача БиХ, Канцеларији за

¹⁰ У наредном периоду очекује се да ће бити окончане активности на успостављању Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ за који ће услугу интерне ревизије вршити ЈИР МП.

¹¹ Са Заводом за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ ће бити потписани Споразум и Повеља ИР када се стекну услови.

¹² У Центру за информисање и признавање докумената из области високог образовања је у 2018. години започета ревизија, а иста је окончана у фебруару 2019. године.

ветеринарство БиХ, Канцеларији за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју, Комисији за концесије БиХ, Конкурenciјском савјету БиХ, Управи БиХ за заштиту здравља биља, Савјету за државну помоћ БиХ и Државној регулаторној комисији за електричну енергију.

Јединица интерне ревизије Министарства спољне трговине и економских односа БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије.

У извјештајном периоду ова Јединица вршила је ревизију, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима Јединице, у Министарству спољне трговине и економских односа БиХ, Агенцији за унапређење страних инвестиција БиХ, Конкурenciјском савјету БиХ и Канцеларији за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју БиХ, што је детаљно приказано у табелама бр. 2, 3 и 4.

Јединица интерне ревизије Министарства безбједности БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству безбједности БиХ, Агенцији за полицијску подршку, Агенцији за форензичка испитивања и вјештачења, Агенцији за школовање и стручно оспособљавање кадрова и Служби за послове са странцима БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства безбједности БиХ успостављена је у новембру 2018. године и у току извјештајног периода потписала је Повељу интерне ревизије у Министарству безбједности БиХ, док је са осталим институцијама из надлежности ове Јединице у поступку закључивање Споразума и Повеље.

Свака од 18 јединица интерне ревизије у институцијама БиХ имала је обавезу да, у складу са чл. 15. и 19. Закона о интерној ревизији институција БиХ, достави годишњи извјештај који је основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ.

На основу података достављених у годишњим извјештајима јединица интерне ревизије, 17¹³ јединица интерне ревизије је у извјештајном периоду вршило интерну ревизију у 39 институција БиХ. Детаљи о извршеним ревизијама у ових 39 институција дати су у табелама бр. 2, 3 и 4.

4.3. Извјештаји јединица интерне ревизије институција БиХ

Јединице интерне ревизије су, у складу са законским обавезама, сачиниле Стратешке (трогодишње) планове и на основу њих, у складу са проценом ризика и одговарајуће Годишње планове јединица интерне ревизије¹⁴. Такође, за извјештајни период су све јединице интерне ревизије, изузимајући ЈИР МФТ БиХ¹⁵, које врше функцију интерне ревизије у више институција, сачиниле и консолидоване стратешке и годишње планове рада јединица који омогућавају адекватно планирање ревизорских ангажмана, као и праћење спровођења планираних активности, у институцијама из надлежности ових јединица.

Јединице интерне ревизије су, припремиле и донијеле одговарајуће Повеље интерне ревизије.

У својим годишњим извјештајима јединице интерне ревизије навеле су да су се интерни ревизори у свом раду придржавали одредаба Етичког кодекса интерних ревизора, Повеље интерне ревизије, Приручника за интерну ревизију и Стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ, као и других прописа који уређују област интерне ревизије у институцијама БиХ. Такође, у својим

¹³ Није укључена ЈИР МБ БиХ која је успостављена у новембру 2018. године

¹⁴ Изузимајући ЈИР МБ БиХ која је успостављена у новембру 2018. године.

¹⁵ У ГИ ЈИР МФТ БиХ наведено је образложење да, због планираног спровођења редовних ревизија у само једној институцији, нису сматрали потребним сачинити консолидоване планове.

годишњим извјештајима јединице интерне ревизије навеле су и да су извјештаји интерне ревизије рађени у складу са методологијом дефинисаном у Приручнику за интерну ревизију и другим прописима објављеним и одобреним од стране ЦХЈ.

У наредној табели дат је преглед јединица интерне ревизије и институција у којима је у извјештајном периоду вршена интерна ревизија, заједно са подацима о потписаним Повељама интерне ревизије¹⁶ и плановима интерне ревизије, као и планираним и реализованим интерним ревизијама по врстама.

Табела 2.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ¹⁷ и накнадних ¹⁸ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ¹⁹ ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	Подаци наведени 1.1-1.6.			8	8+1²⁰	6	3	1	100%
1.1.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	ДА	ДА	2 ²¹	3 ²²	2	1	1	100%
1.2.	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
1.3.	Агенција за заштиту личних података БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
1.4.	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама у БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
1.5.	Централна изборна комисија БиХ	ДА ²³	ДА	ДА	1	1	-	1	-	100%

¹⁶ Подаци о свим институцијама које су потписале Повељу ИР, као и институција које нису потписале Повељу, наведени су у тачки 4.2. овог Извјештаја, док су у Табели 2. наведени подаци само за институције у којима је вршена ревизија у 2018. години.

¹⁷ Под редовним ревизијама подразумијева се пружање услуга интерне ревизије са изражавањем независног увјеравања, што укључује објективан преглед и оцјену доказа ради обезбјеђења мишљења о предмету ревизије, а које су планиране Стратешким и Годишњим плановима интерне ревизије одобреним од стране руководиоца институције.

¹⁸ Накнадне ревизије се спроводе, у складу са релеватним прописима и одобреним плановима ИР, у одређеном периоду након извршене редовне ревизије у сврху утврђивања да ли су реализоване препоруке дате у извјештајима ИР.

¹⁹ Ревизије покренуте на захтјев руководиоца институција.

²⁰ Извршена је и 1 редовна ревизија у ПС БиХ пренесена из 2017. године.

²¹ Поред 1 редовне и 1 накнадне ревизије, Годишњим планом предвиђена је и 1 *ad hoc* ревизија и иста је и реализована.

²² Извршена је 1 редовна ревизија чија реализација је планирана за 2017, а окончана је у 2018.

²³ Није потписана нова Повеља ИР, усклађена са Повељом објављеном у "Службеном гласнику БиХ", број 30/18, те је и даље на снази раније потписана Повеља ИР, усклађена са Повељом објављеном у "Службеном гласнику БиХ", број 82/11.

Табела 2.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ¹⁷ и накнадних ¹⁸ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ¹⁹ ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1.6.	Институција омбудсмана за људска права	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
2.	Централна јединица за интерну ревизију МФТ БиХ-ЦЈИР)	Подаци наведени 2.1-2.5.			3	3+4 ²⁴	7	-	-	100%
2.1.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	ДА	ДА	3	3	3	-	-	100%
2.2.	Архив БиХ	ДА	ДА	ДА	-	1 ²⁵	1	-	-	-
2.3.	Агенција за статистику БиХ	ДА	ДА	ДА	-	1 ²⁶	1	-	-	-
2.4.	Агенција за јавне набавке БиХ	ДА	ДА	ДА	-	1 ²⁷	1	-	-	-
2.5.	Агенција за осигурање у БиХ	ДА	ДА	ДА	-	1 ²⁸	1	-	-	-
3.	ЈИР Министарства одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	16	16	7	9	-	100%
4.	ЈИР Министарства комуникација и транспорта	Подаци наведени 4.1-4.4.			10	10	6	4	1	100%
4.1.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	ДА	ДА	ДА	5 ²⁹	5	2	3	1	100%
4.2.	Агенција за поштански саобраћај БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
4.3.	Дирекција за цивилну авијацију БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
4.4.	Регулаторна агенција за комуникације БиХ	ДА	ДА	ДА	3	3	2	1	-	100%
5.	ЈИР Граничне полиције БиХ	ДА	ДА	ДА	6 ³⁰	6	3	3	1	100%
6.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту - СИПА	ДА	ДА	ДА	5	5	2	3	-	100%
7.	ЈИР Обавјештајно-безбједносне агенције БиХ	ДА	ДА	ДА	5	5	3	2	-	100%

²⁴ ЈИР МФТ је спровела 3 ревизија из ГП за 2018. и 4 ревизије пренесене из 2017. године.

²⁵ Извршена је 1 редовна ревизија чија реализација је планирана за 2017, а окончана је у 2018.

²⁶ Извршена је 1 редовна ревизија чија реализација је планирана за 2017, а окончана је у 2018.

²⁷ Извршена је 1 редовна ревизија чија реализација је планирана за 2017, а окончана је у 2018.

²⁸ Извршена је 1 редовна ревизија чија реализација је планирана за 2017, а окончана је у 2018.

²⁹ Поред 2 редовне и 3 накнадне ревизије, Годишњим планом предвиђена је и 1 *ad hoc* ревизија у МКТ и иста је и реализована.

³⁰ Поред 3 редовне и 3 накнадне ревизије, Годишњим планом ИР предвиђена је и 1 *ad hoc* ревизија и иста је и реализована

Табела 2.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ¹⁷ и накнадних ¹⁸ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ¹⁹ ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
8.	ЈИР Управе за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	8	8	4 ³¹	4	-	100%
9.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	Подаци наведени 9.1-9.3.			7	6	3	3	-	85,7%
9.1.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	3	3	1	2	-	100%
9.2.	Фонд за повратак БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
9.3.	Институт за нестала лица БиХ	ДА	ДА	ДА	2	1	1	- ³²	-	50%
10.	ЈИР Министарства правде БиХ	Подаци наведени 10.1-10.4.			8	7	4	3	-	87,5%
10.1.	Министарство правде БиХ	ДА	ДА	ДА	4	3	1	2	-	75%
10.2.	Правобранилаштво БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
10.3.	Високи судски и тужилачки савјет БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
10.4.	Јединица за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
11.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	Подаци наведени 11.1-11.3.			7	5	3	2	-	78,5%
11.1.	Комисија за очување националних споменика	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
11.2.	Агенција за антидопинг контролу БиХ	ДА	ДА	ДА	4	3	2	1	-	75%
11.3.	Центар за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ	ДА	ДА	ДА	1	* ³³	*	-	-	50%
12.	ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	Подаци наведени 12.1-12.4.			5	5	5	-	-	100%
12.1.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	2	-	-	100%
12.2.	Агенција за унапређење страних инвестиција БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
12.3.	Конкурвенцијски савјет БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%

³¹ У овај број укључена је и једна ревизија пружања савјетодавних услуга, планирана СП и ГП.

³² У 2018. г. отпочета је накнадна ревизија али иста није у потпуности и окончана.

³³ У 2018. години отпочета је 1 редовна ревизија, а иста је окончана у фебруару 2019. године.

Табела 2.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних ¹⁷ и накнадних ¹⁸ ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накнадних ревизија из ГП	Реализован број редовних ИР	Реализован број накнадних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ¹⁹ ИР	% извршења редовних и накнадних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
12.4.	Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
13.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	13	13	12	1	-	100%
14.	ЈИР Службе за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	7 ³⁴	7	3	4	1	100%
15.	ЈИР Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података	ДА	ДА	ДА	6	5	2 ³⁵	3	1	83,3% ³⁶
16.	ЈИР Дирекције за координацију полицијских тијела	ДА	ДА	ДА	3	3	2	1	-	100%
17.	ИР Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби - БХАНСА	ДА	ДА	ДА	6	3	1	2	-	50%
18.	ЈИР Министарства безбједности БиХ	ДА	Интерна ревизија успостављена 01.11.2018.							
УКУПНО у 2018. години							73	47	5	-
							Реализовано укупно 125 ревизија			-
УКУПНО у 2017. години							64	52	3	-
							Реализовано укупно 119 ревизија			-

Из претходне табеле уочава се да је у 2018. години 17³⁷ јединица интерне ревизије, колико их је укупно вршило интерну ревизију у извјештајном периоду, сачинило укупно 125 ревизорских извјештаја, од којих је укупно 78 извјештаја у којима је дато стручно ревизорско мишљење о ревидираним подручјима (73 редовне ревизије и 5 *ad hoc* ревизија). Преосталих 47 извјештаја односи се на накнадне ревизије у којима је утврђен степен реализације препорука датих у ранијим извјештајима.

³⁴ Поред 3 редовне и 4 накнадне ревизије, Годишњим планом ИР предвиђена је и 1 *ad hoc* ревизија и иста је и реализована.

³⁵ У извјештајном периоду је, поред 2 реализоване редовне ревизије у IDDEEA-и, отпочета и трећа, колико их је укупно предвиђено Годишњим планом ИР.

³⁶ Укупан проценат реализације годишњег плана ИР IDDEEA износи 85,7%, када се у исти укључи и спроведена *ad hoc* ревизија, покренута по налогу руководиоца институције.

³⁷ Није укључена ЈИР МБ која је успостављена у новембру 2018.

У сврху праћења учинка и ефикасности јединица интерне ревизије, у овој табели наведени су и подаци из претходног годишњег консолидованог извјештаја који је сачинила ЦХЈ. Уочава се да је у 2017. години 17 јединица интерне ревизије, колико их је укупно било успостављено за наведену годину, сачинило укупно 119 извјештаја интерне ревизије, од којих је 67 извјештаја који се односе на редовне ревизије и *ad hoc* ревизије, док је спроведено укупно 52 накнадне ревизије.

Подаци о броју спроведених ревизија и датих препорука појединачно за сваку јединицу интерне ревизије дати су у табели 7, док су подаци о просјечном броју извршених ревизија и датих препорука по јединици интерне ревизије и интерном ревизору за претходне двије године дати у образложењу табеларног прегледа бр. 7.

ЦХЈ води Регистар Повеља интерне ревизије у којем је евидентирано, закључно са 31.12.2018. године, укупно 70 Повеља, што показује да је 18 јединица интерне ревизије потписало, у складу са релевантним прописима, са 70 институција БиХ документ којим су руководиоци ових институција упознати са начином рада интерне ревизије, задацима и овлашћењима интерних ревизора.

Подаци по институцијама о броју сачињених извјештаја интерне ревизије и датих препорука, те подручјима ревидирања у извјештајном периоду, заједно са подацима о броју интерних ревизора у надлежној јединици интерне ревизије дати су у сљедећем табеларном прегледу:

Табела 3.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
1.1	Парламентарна скупштина БиХ – ЈИР ПС БиХ	2	4 (2 редовне, 1 накнадна и 1 <i>ad hoc</i> ревизија)	20 препорука	- Благајничко пословање - Управљање службеним возилима - Јавне набавке и праћење извршења уговора - Накнадна ревизија
1.2	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције у БиХ – ЈИР ПС БиХ		1 редовна ревизије	4 препоруке	- Превенција корупције
1.3	Агенција за заштиту личних података у БиХ – ЈИР ПС БиХ		1 редовна ревизије	7 препоруке	- Уговорене и друге посебне услуге
1.4	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама – ЈИР ПС БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	6 препорука	- Планирање и извршење буџета - Накнадна ревизија
1.5	Централна изборна комисија БиХ – ЈИР ПС БиХ		1 накнадна ревизија	-	- Накнадна ревизија

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
1.6.	Институција омбудсмана за људска права – ЈИР ПС БиХ		1 редовна ревизије	7 препоруке	- Јавне набавке
2.1.	Министарство финансија и трезора БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ	4 ³⁸	3 редовне ревизије	15 препорука	- Успостављање ИТ подсистема - Управљање имовином у власништву институција БиХ - Набавке – праћење реализације закључених уговора
2.2.	Архив БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		1 редовна ревизија	3 препоруке	- ФУК - Провођење мјера за унапређење интегритета
2.3.	Агенција за статистику БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		1 редовна ревизија	2 препоруке	- ФУК - Провођење мјера за унапређење интегритета
2.4.	Агенција за јавне набавке БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		1 редовна ревизија	6 препорука	- ФУК - Провођење мјера за унапређење интегритета
2.5.	Агенција за осигурање БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		1 редовна ревизија	3 препоруке	- ФУК - Провођење мјера за унапређење интегритета
3.	Министарство одбране БиХ – ЈИР МО БиХ	4	16 (7 редовних и 9 накнадних ревизија)	34 препоруке	- Планирање буџетских расхода, - Пријем и издавање нафте и нафт. дерив, - Благајничко пословање, - Обрачун плата и накнада, - Реализација уговора за одржавање возил - Кориштење репрезентације и поклона, - Рјешавање захтјева за израду дипломатски службених пасоша, виза и других докум. - Накнадне ревизије
4.1.	Министарство комуникација и транспорта БиХ – ЈИР МКТ БиХ	2	6 (2 редовне, 3 накнадне и 1 <i>ad hoc</i> ревизија)	24 препоруке	- Јавне набавке, - Обрачун и исплата плата и накнада, - Израда планерско-студијске документације за Јадранско-јонску аутоцесту на дијелу кроз БиХ - Накнадне ревизије
4.2.	Агенција за поштански саобраћај БиХ – ЈИР МКТ БиХ		1 редовна ревизија	4	- Јавне набавке
4.3.	Дирекција за цивилну авијацију БиХ – ЈИР МКТ БиХ		1 редовна ревизија	7	- Јавне набавке
4.4.	Регулаторна агенција за комуникације БиХ - ЈИР МКТ БиХ		3 (2 редовне и 1 накнадна)	19	- Јавне набавке, - Обрачун и исплата плата и накнада, - Накнадна ревизија
5.	Гранична полиција БиХ – ЈИР ГП БиХ	2	7 (3 редовне,	21 препорука	- Накнада за превоз на посао и превоз с посла,

³⁸ Током 2018. ЈИР МФТ БиХ није била у пуном капацитету.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
			3 накнадне и 1 <i>ad hoc</i> ревизија)		- Надзор државне границе, - Јавне набавке, - Накнада за одвојени живот и трошкове смјештаја и - Накнадна ревизија
6.	Државна агенција за истраге и заштиту – ЈИР СИПА БиХ	2	5 (2 редовне и 3 накнадне ревизије)	8 преорука	- Уговорене и друге услуге - Благајничко пословање - Накнадне ревизије
7.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ – ЈИР ОБА БиХ	2	5 (3 редовне и 2 накнадна)	10 преорука	- Основна средства - Благајничко пословање - Уговорене и друге услуге - Накнадна ревизија
8.	Управа за индиректно опорезивање БиХ - ЈИР УИО БиХ	4	8 (4 редовне и 4 накнадне ревизије)	44 преоруке	- Управљање дуговањима по основу индиректних пореза - Поступак принудне наплате - Планирање и извршење буџета - Савјетодавне услуге стручној радној групи за успоставу и развој система ФУК-а у УИО и - Накнадне ревизије
9.1.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ –ЈИР МЉП БиХ	1	3 (1 редовна и 2 накнадне ревизије)	3 преоруке	- Грантови невладиним организацијама укљученим у заштиту жртава трговине људима - Накнадне ревизије
9.2.	Фонд за повратак БиХ – ЈИР МЉП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизије)	1 преорука	- Планирање и извршење буџета - Накнадна ревизија
9.3.	Институт за нестала лица БиХ – ЈИР МЉП БиХ		1 редовна ревизија	8 преорука	- Планирање и извршење буџета
10.1.	Министарство правде БиХ – ЈИР МП БиХ	2 ³⁹	3 (1 редовна и 2 накнадне р.)	6 преорука	- Управљање људским ресурсима и - Накнадне ревизије
10.2.	Правобранилаштво БиХ – ЈИР МП БиХ		1 редовна ревизија	9 преорука	- Управљање људским ресурсима
10.3.	Високи судски и тужилачки савјет БиХ – ЈИР МП БиХ		1 редовна ревизија	10 преорука	- Управљање људским ресурсима
10.4.	Јединица за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казних санкција, притвора и других мјера у БиХ – ЈИР МП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	2 преорука	- Управљање људским ресурсима и - Накнадна ревизија

³⁹ ЈИР МП није била у пуном капацитету током 2018.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ЈИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ЈИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
11.1.	Комисија за очување националних споменика – ЈИР МЦП БиХ	2	2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	10 препорука	- Плате и накнаде плата - Накнадна ревизија
11.2.	Агенција за антидопинг контролу БиХ – ЈИР МЦП БиХ		3 (2 редовне и 1 накнадна ревизија)	14 препорука	- Плате и накнаде плата - Јавне набавке и - Накнадна ревизија
11.3.	Центар за информисањ и признавање докумената из области високог образовања у БиХ – ЈИР МЦП БиХ		* (започета 1 редовна ревизија)	-	- Јавне набавке
12.1.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ	2	2 редовне ревизије	17 препорука	- Планирање и извршење буџета - Плате и накнаде плата
12.2.	Агенција за унапређење страних инвестиција БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ		1 редовна ревизија	10 препорука	- Управљање људским ресурсима
12.3.	Конкурентски савјет БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ		1 редовна ревизија	8 препорука	- Управљање људским ресурсима
12.4.	Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ		1 редовна ревизија	10 препорука	- Управљање људским ресурсима
13.	Министарство иностраних послова БиХ – ЈИР МИП БиХ	1	13 (12 редовних и 1 накнадна)	63 препоруке	- Уговорене услуге, - Међународна правна помоћ у кривичним и грађанским стварима, - Путни трошкови, - Закључивање и чување међународних уговора, - Билатерални споразуми, - Испуњавање обавеза МИП-а и ДКП-а из ССП, - Ревизије дипломатско-конзуларних представништава БиХ у Аману, Атини, Лондону, Бриселу, Загребу и Дохи, - Накнадна ревизија
14.	Служба за заједничке послове институција БиХ – ЈИР СЗП БиХ	1	8 (3 редовне, 4 накнадне и 1 ad hoc)	17 препорука	- Радни односи - Унутрашње обезбјеђење – протупровална заштита - Властити приходи - Искоришћеност људских ресурса - Накнадне ревизије

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
15.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ – ЈИР IDDEEA	1	6 (2 редовне, 1 <i>ad hoc</i> и 3 накнадне ревизије)	13 преорука	- Јавне набавке, - Одржавање опреме, - Евидентирање и рефундација прихода, - Накнадне ревизије
16.	Дирекција за координацију полицијских тијела – ЈИР ДКПТ БиХ	1	3 (2 редовне и 1 накнадна)	10 преорука	- Попис и отпис имовине и обавеза - Јавне набавке - Накнадна ревизија
17.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби - ЈИР БХАНСА	1	3 (1 редовна и 2 накнадне ревизије)	-	- Остваривање права на накнаду за смјештај и одвојен живот - Накнадне ревизије
18.	Министарство безбједности БиХ - ЈИР МБ БиХ	1	Интерна ревизија успостављена у новембру 2018 - у извјештајном периоду нису вршене ревизије		
УКУПНО у 2018.		35	125*	455	-
УКУПНО у 2017.		33	119**	386	-
Напомена: *Збир од 125 интерних ревизија чини 73 редовне, 47 накнадних и 5 <i>ad hoc</i> интерних ревизија **Збир од 119 интерних ревизија садржи 64 редовне и 52 накнадне ревизије и 3 <i>ad hoc</i> интерне ревизије					

У 125 извјештаја интерне ревизије сачињених у току 2018. године, од којих је укупно 78 редовних и *ad hoc* ревизија, дато је 455 препорука од стране 17 јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

Генерално, највећи број препорука које су интерни ревизори у својим извјештајима у 2018. години дали односи се на препоруке везане за:

- унапређење система у области јавних набавки,
- унапређење система управљања људским ресурсима,
- унапређење система обрачуна плата и накнада плата и
- унапређење у области планирања и извршења буџета.

Степен реализације препорука датих у извјештајима интерне ревизије у 2017. години по институцијама приказан је у наредној табели, док ће степен реализације препорука датих у 2018. години бити познат, након истека рока за њихову реализацију, у Годишњем консолидованом извјештају интерне ревизије за 2019. годину.

Табела 4.

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
1.	Парламентарна скупштина БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	20	2	10%	5	25%	10	3	-
2.	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције (ЈИР ПС БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	4	-	-	-	-	4	-	-
3.	Агенција за заштиту личних података у БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	7	-	-	-	-	7	-	-
4.	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама (ЈИР ПС БиХ)	2017.	6	3	50%	1	16,7%	2	-	-
		2018.	6	-	-	-	-	6	-	-
5.	Централна изборна комисија БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2017.	6	3	50%	-	-	3	-	-
		2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	Институција омбудсмана за људска права (ЈИР ПС БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	7	-	-	-	-	7	-	-
7.	Министарство финансија и трезора БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2017.	7+6 ⁴⁰	-	-	6*	46,2%	7	-	*Није утврђен статус препорука
		2018.	15	-	-	-	-	15	-	-
8.	Архив БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	3	-	-	-	-	3	-	-
9.	Агенција за статистику БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	2	-	-	-	-	2	-	-
10.	Агенција за јавне набавке БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	6	1	16,7%	-	-	5	-	-
11.	Агенција за осигурање у БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	3	1	33,3%	-	-	2	-	-
12.	Канцеларија координатора за реформу јавне управе (ЈИР МФТ БиХ)	2017.	5	2	40%	-	-	-	3	-
		2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
13.	Меморијални центар Сребреница – Поточари (ЈИР МФТ БиХ)	2017.	2	2	100%	-	-	-	-	-
		2018.	-	-	-	-	-	-	-	-

⁴⁰ Шест препорука дато у ревизији спроведеној у Генералном секретаријату СМ БиХ, МФТ и АДС.

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
14.	Агенција за државну службу БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2017.	6 ⁴¹	-	-	6*	100%	-	-	*Није утврђен статус препорука
		2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	Генерални секретаријат Савјета министара БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2017.	9 ⁴²	3	33,3%	6*	66,7%	-	-	*Није утврђен статус препорука
		2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
16.	Министарство одбране БиХ (ЈИР МО БиХ)	2017.	46	10	21,7%	24	52,2%	2	10	-
		2018.	34	1	3%	-	-	33	-	-
17.	Министарство комуникација и транспорта БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2017.	4	-	-	4	100%	-	-	-
		2018.	24	9	37,5%	2	8,3%	13	-	-
18.	Агенција за поштански саобраћај БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	4	-	-	-	-	4	-	-
19.	Дирекција за цивилну авијацију БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	7	-	-	-	-	7	-	-
20.	Регулаторна агенција за комуникације БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	19	18	94,7%	-	-	-	1	-
21.	Гранична полиција БиХ (ЈИР ГП БиХ)	2017.	59	19	32,2%	17	28,8%	13	10	-
		2018.	21	7	33,3%	3	14,3%	6	5	-
22.	Државна агенција за истраге и заштиту – (ЈИР СИПА БиХ)	2017.	29	13	44,8%	3	10,3%	10	3	-
		2018.	8	-	-	-	-	8	-	-
23.	Обавјештајно-безбједносна агенција (ЈИР ОБА БиХ)	2017.	7	7	100%	-	-	-	-	-
		2018.	10	10	100%	-	-	-	-	-
24.	Управа за индиректно опорезивање БиХ (ЈИР УИО БиХ)	2017.	37	32	86,5%	1*	2,7%	-	4	*Препорука није реализована јер нису створени услови за реализацију
		2018.	44	-	-	-	-	44	-	-
25.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ (ЈИР МЉП БиХ)	2017.	13	7	53,8%	2	15,4%	-	4	-
		2018.	3	-	-	-	-	3	-	-
26.	Фонд за повратак БиХ (ЈИР МЉП БиХ)	2017.	2	2	100%	-	-	-	-	-
		2018.	1	-	-	-	-	1	-	-

⁴¹ Препоруке су дате у ревизији спроведеној у Генералном секретаријату СМ БиХ, МФТ и АДС.

⁴² Шест препорука је дато у ревизији спроведеној у Генералном секретаријату СМ БиХ, МФТ и АДС.

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
27.	Институт за нестала лица БиХ (ЈИР МЉП БиХ)	2017.	2	-	-	-	-	2	-	-
		2018.	8	-	-	-	-	8	-	-
28.	Министарство правде БиХ (ЈИР МП БиХ)	2017.	11	-	-	11	100%	-	-	-
		2018.	6	-	-	-	-	6	-	-
29.	Правобранилаштво БиХ (ЈИР МП БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	9	-	-	-	-	9	-	-
30.	Високи судски и тужилачки савјет БиХ (ЈИР МП БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	10	-	-	-	-	10	-	-
31.	Јединица за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење казних санкција, притвора и други мјера у БиХ (ЈИР МП БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	2	2	100%	-	-	-	-	-
32.	Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ – ЈИР МЦП БиХ	2017.	7	4	57,1%	-	-	1	2	-
		2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
33.	Агенција за предшколско, основно и средње образовање БиХ – ЈИР МЦП БиХ	2017.	5	3	60%	-	-	1	1	-
		2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
34.	Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета - ЈИР МЦП БиХ	2017.	3	2	66,7%	-	-	1	-	-
		2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
35.	Комисија за очување националних споменика - ЈИР МЦП БиХ	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	10	7	70%	1	10%	1	1	-
36.	Агенција за антидопинг контролу БиХ - ЈИР МЦП БиХ	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	14	7	50%	-	-	7	-	-
37.	Центар за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ – ЈИР МЦП БиХ	2017.	3	2	66,7%	-	-	1	-	-
		2018.	У извјештајном периоду је започета 1 ревизија, а иста је окончана у фебруару 2019. године							
38.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2017.	13	4	31%	-	-	8	1	-
		2018.	17	-	-	-	-	17	-	-

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
39.	Институт за стандардизацију БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2017.	7	7	100%	-	-	-	-	-
		2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
40.	Институт за метрологију БиХ (ЈИР МСТЕО БИХ)	2017.	7	7	100%	-	-	-	-	-
		2018.	-	-	-	-	-	-	-	-
41.	Агенција за унапређење страних инвестиција (ЈИР МСТЕО БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	10	-	-	-	-	10	-	-
42.	Конкуренцијски савјет БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	8	-	-	-	-	8	-	-
43.	Канцеларија за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2018.	10	-	-	-	-	10	-	-
44.	Министарство иностраних послова БиХ (ЈИР МИП БиХ)	2017.	31	15	48,4%	3	9,7%	7	6	-
		2018.	63	30	47,6%	15	23,8	3	15	-
45.	Служба за заједничке послове институција БиХ (ЈИР СЗП БиХ)	2017.	29	29	100%	-	-	-	-	-
		2018.	17	-	-	-	-	17	-	-
46.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података (ЈИР IDDEEA БиХ)	2017.	9	5	55,6%	1	11%	-	3	-
		2018.	13	4	30,8%	1	7,7%	7	1	-
47.	Дирекција за координацију полицијских тијела (ЈИР ДКПТ БиХ)	2017.	10	6	60%	3	30%	-	1	-
		2018.	10	1	10%	-	-	9	-	-
48.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби (ЈИР БХАНСА)	2017.	17	9	53%	-	-	8	-	-
		2018.	-*	-	-	-	-	-	-	*Нису дате препоруке у спроведеној ревизији
49.	Министартсво безбједности БиХ (ЈИР МБ БиХ)	2017.	ЈИР Министарства безбједности БиХ успостављена у новембру 2018. године							
		2018.								
УКУПНО у 2017. години			386	191	49,5%	84	21,8%	63	48	-
УКУПНО у 2018. години			455	100	-	27	-	302	26	

У Табели 4. приказани су подаци о укупном броју датих препорука и степену њихове реализације за сваку од институција у којој је вршена интерна ревизија у протекле двије године.

С обзиром да за већину препорука датих у 2018. години није истекао рок за реализацију, не може се израчунати коначан проценат учешћа реализованих и нереализованих препорука у укупном броју датих препорука за ову годину. Степен њихове реализације биће утврђен у наредном периоду.

На основу података из претходне табеле за 2017. годину уочава се да је половина укупно датих препорука реализована (191 препорука или 49,5%), док је дјелимично реализовано 48 препорука, а за 63 препоруке још увијек није истекао рок за реализацију и за исте ће у наредном периоду бити утврђен степен реализације.

Проценат нереализованих препорука у укупном броју препорука (386) датих у 29 институција БиХ, у којима је вршена интерна ревизија у 2017. години, износи 21,8%.

Подаци из претходне табеле, на основу којих се уочава да су 84 нереализоване препоруке и 48 дјелимично реализоване препоруке од укупно датих у извјештајима интерне ревизије у 2017. години, те да у појединим институцијама проценат нереализованих препорука износи преко 50%, упућују на потребу унапређења у овој области. Унапређење се може постићи успостављањем јаче сарадње између јединица интерне ревизије и руководства институција, с једне стране и јачањем сарадње између јединица интерне ревизије и ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ, са друге стране, уз константно унапређење и повећање квалитета услуга које јединица интерне ревизије пружа.

Такође, и руководство институција треба бити заинтересовано и мотивисано за услуге и препоруке интерне ревизије, те мора постојати и градити се повјерење у рад и кредибилност интерних ревизора. Писање извјештаја и давање препорука само по себи не смије бити циљ и сврха интерне ревизије, већ се мора радити на њиховом провођењу у циљу унапређења система финансијског управљања и контроле и стварања додатне вриједности у институцијама БиХ, што свакако треба бити постављено као циљ руководиоца институција и јединица интерне ревизије.

4.4. Преглед успостављања и развоја система интерне ревизије институција БиХ

На основу претходно наведених података може се констатовати да је у досадашњем развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ постигнут напредак и да се функција и улога интерне ревизије све јасније препознаје у институцијама БиХ, као дио укупног система интерних финансијских контрола јавног сектора БиХ (PIFC-a).

Функција интерне ревизије у институцијама БиХ јасно је дефинисана и утемељена Законом о интерној ревизији институција БиХ, те у једнообразној и усаглашеној методологији рада за интерне ревизоре, која укључује и стандарде интерне ревизије.

Начин организације јединица интерне ревизије у институцијама БиХ базиран је на децентрализованом моделу који је заснован на принципима "3Е" (економичност, ефективност и ефикасност), са јасно дефинисаним надлежностима јединица интерне ревизије у погледу вршења функције интерне ревизије у институцијама БиХ.

Етичким кодексом интерних ревизора у институцијама БиХ, Повељом интерне ревизије, Приручником за интерну ревизију, Стандардима интерне ревизије и Споразумом о вршењу функције интерне ревизије дефинисана су, у институцијама БиХ, основна начела и односи

пужаоца услуга – интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије, с једне стране и корисника услуга интерне ревизије – менаџмента институција, с друге стране.

Услови за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије у институцијама БиХ темеље се на идентичним општим и додатним условима за запошљавање интерних ревизора у свакој од институција БиХ. Сви запослени интерни ревизори у институцијама БиХ испуњавају услове прописане Законом о интерној ревизији институција БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ. Такође, у систему интерне ревизије институција БиХ омогућено је поштовање принципа "иста плата за исти или сличан посао", а који подразумева да запослени у институцијама Босне и Херцеговине који обављају исте или сличне послове примају исту основну плату, односно да ће се радна мјеста из различитих институција Босне и Херцеговине на којима се обављају слични послови сврстати у исти платни разред. Управо таква су радна мјеста интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије.

Закључно са 31.12.2018. године 15 јединица интерне ревизије, од укупно 18 успостављених, успостављено је у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, што подразумева да је извршено усклађивање правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију са релевантним прописима, а у вези са описом послова интерне ревизије, као и услова за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије.

Двије институције, Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ⁴³ и Министарство безбједности БиХ, су покренуле, али још увијек нису окончале активности на усклађивању правилника о унутрашњој организацији.

Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА је у јануару 2017. године успоставила интерну ревизију према правилнику о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области интерне ревизије⁴⁴.

Функцију интерне ревизије у све три напријед наведене институције, као и у јединицама интерне ревизије Министарства за људска права и избјеглице БиХ, Служби за заједничке послове институција БиХ, Министарству иностраних послова БиХ и Агенцији за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ⁴⁵, обавља по један интерни ревизор, што није у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, нити са захтјевима Стандарда интерне ревизије.

У Табели 5. дат је преглед предузетих активности на успостављању јединица интерне ревизије од стране институција БиХ које су обавезне успоставити интерну ревизију, као и преглед кадровске попуњености интерне ревизије у овим институцијама.

⁴³ ДКПТ је у јануару 2019. године прибавила мишљење МФТ БиХ на Приједлог правилника о ун. орг. који је у дијелу који се односи на ИР усклађен са релевантним прописима. У току је припрема одговора и поступања по добијеном мишљењу.

⁴⁴ ЦХЈ је обавјештена од стране БХАНСА-е да је у поступку израда новог Правилника.

⁴⁵ У току израде ГКИ ИР, покренута је процедура попуњавања и позиције руководиоца ИИР у IDDEEA-и.

Табела 5.

Р. бр.	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ	Правилник упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2018.	% попуњености ЈИР	Коментар
1.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
2.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100%	-
3.	Министарство одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100%	-
4.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
5.	Гранична полиција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
6.	Државна агенција за истраге и заштиту – СИПА	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
7.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	-
8.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100%	-
9.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1*	50%	*Није попуњена позиција интерног ревизора, иако су у буџету обезбјеђена средства за запошљавање интерног ревизора
10.	Министарство правде БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2*	66,7%	*Није попуњена позиција интерног ревизора
11.	Министарство цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2*	66,7%	Није попуњена позиција интерног ревизора
12.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2*	66,7%	*Није попуњена позиција интерног ревизора
13.	Министарство иностраних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	1*	33,3%	*Одлуком министра именован в.д. руководиоца ЈИР до попуње ове позиције
14.	Служба за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1*	50%	*Није попуњена позиција руководиоца ЈИР, иако су у буџету обезбјеђена средства за запошљавање руководиоца ЈИР

Р. бр.	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ	Правилник упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2018.	% попуњености ЈИР	Коментар
15.	Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података БиХ – IDDEEA	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1*	50%	*Попуњена позиција интерног ревизора, док је у току процедура попуњавања позиције руководиоца ЈИР
16.	Дирекција за координацију полицијских тијела	ДА	ДА	НЕ	НЕ	2*	1	50%	*Предвиђен број извршилаца (Правилник у фази прибављања потребних мишљења и поступања по истим, ради достављања СМ БиХ)
17.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби - БХАНСА	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	-	1*	-	*Попуњена позиција интерног ревизора на основу важећег Правилника који није усклађен са прописима из области ИР ⁴⁶
18.	Министарство безбједности БиХ	ДА	ДА	НЕ*	НЕ	2**	1	50%	*Правилник у фази усвајања **Правилником предвиђен број извршилаца

Из претходне табеле видимо да је, закључно са 31.12.2018. године, укупно 15 од 18 институција окончало процедуру измјене правилника о унутрашњој организацији и успоставило интерну ревизију у складу са прописима из области интерне ревизије, док укупно осам институција има у потпуности кадровски попуњену јединицу интерне ревизије.

У наредном периоду, током 2019. године очекује се даље оперативно и функционално јачање интерне ревизије у институцијама БиХ и то прије свега кроз формално-правно доношење неопходних аката и правилника ради успостављања интерне ревизије у свим институцијама у складу са релевантним прописима, те кадровско попуњавање јединица интерне ревизије које нису у потпуности попуњене.

Успостављање јединица интерне ревизије у складу са прописима из области интерне ревизије, **што** подразумијева усклађивање описа послова и услова за запошљавање особља интерне ревизије, те њихово квалитетно кадровско попуњавање неопходни су предуслови за даљи напредак у развоју и унапређивању овог система.

Кадровска непопуњеност јединица интерне ревизије вишеструко утиче на стање и функционисање система интерне ревизије и то, с једне стране тако што смањује број и обим извршених ревизорских ангажмана, а с друге стране, што онемогућава досљедно поштовање

⁴⁶БХАНСА је обавезна, у складу са Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", број 69/17), ускладити Правилник о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију са релевантним прописима.

Стандарда интерне ревизије који јасно дефинишу начин функционисања интерне ревизије, те уједно представљају основ за оцјену квалитета рада интерне ревизије. У сврху процјене ефективности и ефикасности активности интерне ревизије и идентификовања могућности за њено унапређење, Стандарди интерне ревизије налажу доношење и одржавање Програма обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије, који између осталог обухвата и стални надзор учинка активности интерне ревизије од стране руководиоца јединице интерне ревизије⁴⁷, као и екстерно оцјењивање од стране квалификованог, независног оцјењивача или тима оцјењивача, које се спроводи бар једном у пет година. Екстерно оцјењивање интерне ревизије може дати праве резултате само у јединицама интерне ревизије које су у потпуности попуњене, тј. имају руководиоца јединице интерне ревизије и једног или више интерних ревизора. Поред овога, у јединицама интерне ревизије које нису у потпуности кадровски попуњене тешко је обезбједити квалитетно вршење функције интерне ревизије, како током стратешког и годишњег планирања ревизорских ангажмана, тако и током њиховог спровођења, на начин како то Закон о интерној ревизији у институцијама БиХ предвиђа.

4.5. Преглед примјене методологије рада и учинка јединица интерне ревизије институција БиХ

ЦХЈ кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије институција БиХ врши, користећи препоруке из Водича за оцјену квалитета интерне ревизије у јавном сектору⁴⁸, дјелимично екстерну контролу квалитета поштовања методологије рада интерне ревизије и прати учинак јединица за интерну ревизију институција БиХ.

Напомињемо да екстерна контрола квалитета коју проводи ЦХЈ није замјена за прописане повремене екстерне оцјене које требају проводити квалификовани независни оцјењивачи изван организације, како је то дефинисано Законом о интерној ревизији институција БиХ и Стандардима интерне ревизије. Како је ЦХЈ незаобилазан дио система интерне ревизије и као тијело које је одговорно за израду и провођење методологије интерне ревизије, увид у квалитет рада јединица интерне ревизије који врши ЦХЈ не може се сматрати у потпуности независним али се исти спроводи ради давања смјерница и препорука за унапређење рада јединица интерне ревизије.

Јединице интерне ревизије достављају ЦХЈ, кроз своје годишње извјештаје, податке о начину организације интерне ревизије, опису послова и услова за запошљавање у јединицама интерне ревизије, заједно са изводом из Правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију, потписаним Повељама интерне ревизије и Споразумима о вршењу функције интерне ревизије и другим релевантним подацима. На основу ових података, ЦХЈ прати усклађеност постојеће организације интерне ревизије, укључујући њена овлашћења, одговорности, начин одобравања планова и извјештавања, са релевантним прописима интерне ревизије који регулишу ову област у институцијама БиХ, а тиме и да ли је обезбјеђена функционална независност интерне ревизије.

Такође, у годишњим извјештајима јединице интерне ревизије достављају и своје планове рада одобрене од руководиоца институције, као и информације о свим извршеним интерним ревизијама, те информације о поштовању прописа током обављања ревизије. Кроз анализу ових података, ЦХЈ стиче, у одређеној мјери, увид у начин рада и вршења функције интерне ревизије

⁴⁷ Поред сталног надзора учинка активности интерне ревизије, интерна оцјењивања укључују, према Стандардима интерне ревизије, и периодична самооцјењивања или оцјењивања која врше друга лица из организације која имају довољно познавања праксе интерне ревизије.

⁴⁸ Водич је издат у марту 2016. године од стране Заједнице праксе за интерну ревизију (IACOP) мреже за Управљање јавном потрошњом – учење уз међусобну подршку (PEMPAL-a), која је покренута од стране Свјетске банке 2006. године и обухвата 21 земљу, доступан на www.pempal.org.

и њеној усклађености са прописаном методологијом, Стандардима интерне ревизије, Етичким кодексом и осталим прописима из области интерне ревизије, те о учинку и квалитету вршења интерне ревизије.

На основу извјештаја о обављеној континуираној професионалној едукацији (КПЕ) интерних ревизора у јединицама интерне ревизије, као и заprimљених захтјева јединица интерне ревизије за признавање обука као КПЕ, ЦХЈ прати испуњавање обавезе од стране интерних ревизора у погледу усавршавања и унапређења знања и вјештина из подручја и области дефинисаних прописима из области КПЕ. Овим прописима дефинисани су начини испуњавања обавезе континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ, како би кроз одржавање нивоа стручности и њихов даљи професионални развој био унапређен квалитет услуга које пружају.

У наредном табеларном прегледу дати су подаци о поштовању и придржавању прописане методологије рада, Етичког кодекса и Стандарда интерне ревизије током вршења интерне ревизије од стране интерних ревизора у јединицама интерне ревизије институција БиХ. Такође, дати су и подаци о спровођењу интерне и екстерне оцјене квалитета и о сарадњи јединица интерне ревизије са Канцеларијом за ревизију институција БиХ.

Табела 6.

Р. бр.	Назив ЈИР	Рад у складу са Приручником	Поштовање Стандарда интерне ревизије	Поштовање Етичког кодекса	Интерна оцјена квалитета	Надзор над ангажманом ИР	Екстерна оцјена квалитета	Сарадња са Канцеларијом за ревизију институција	Коментар
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
2.	ЦЈИР Министарства финансија и трезора	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
3.	ЈИР Министарства одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	НЕ	ДА	*РЈИР спроводи стални надзор учинка активности ИР, без периодичног оцјењивања
4.	ЈИР Министарства комуникација и транспорта БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	НЕ	ДА	*РЈИР спроводи стални надзор ангажамана ИР
5.	ЈИР Граничне полиције БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
6.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
7.	ЈИР Обавјештајно-безбједоносне агенције	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	НЕ	ДА	*Руководилац ЈИР припрема план активности, руководи и стално надзире рад ИР
8.	ЈИР Управе за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	*У оквиру Извјештаја ММФ-а о пружању техничке помоћи, као једна од добрих страна Управе, наведена је ефикасна функција интерне ревизије

Р. бр.	Назив ЈИР	Рад у складу са Приручником	Поштовање Стандарда интерне ревизије	Поштовање Етичког кодекса	Интерна оцјена квалитета	Надзор над ангажманом ИР	Екстерна оцјена квалитета	Сарадња са Канцеларијом за ревизију институција	Коментар
9.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
10.	ЈИР Министарства правде БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
11.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
12.	ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но	ДА	НЕ	ДА	-
13.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	Дјелим ично*	Дјелим ично*	Дјелим ично*	НЕ*	НЕ*	НЕ	ДА	*Кадровска непопуњеност онемогућава досљедно поштовање прописа ИР
14.	ЈИР Службе за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	НЕ*	НЕ	ДА	*Није попуњена позиција Руководиоца ЈИР који, према Стандардима ИР, обезбјеђује надзор над ангажманом и врши интерно оцјењивање
15.	ЈИР Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података	ДА	ДА	ДА	Дјелим ично*	НЕ*	НЕ	ДА	*Попуњена само позиција интерног ревизора, што онемогућава потпуно спровођење интерног оцјењивања и надзор над ангажманом. Вршена је дјелимично, кроз самооцјењивање.
16.	ЈИР Дирекције за координацију последицијских тијела БиХ	ДА	ДА	ДА	НЕ*	НЕ*	НЕ	ДА	*Није попуњена позиција руководиоца ЈИР. Послове ИР обавља само 1 интерни ревизор
17.	ЈИР Агенције за пржање услуга у ваздушној пловидби - БХАНСА	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА*	НЕ	.. ⁴⁹	*Запослен је само 1 интерни ревизор, те се надзор спроводи у мјери у којој је то могуће
18.	ЈИР Министарства безбједности БиХ	Успостављена у новембру 2018. године							

Из претходне табеле се види да су интерни ревизори у свим јединицама интерне ревизије, осим Министарства иностраних послова БиХ⁵⁰, у току спровођења ревизорских ангажмана поштовали и придржавали се прописане методологије рада, Стандарда интерне ревизије и Етичког кодекса.

⁴⁹ Према Закону о БХАНСА-и, ревизију врши независна агенција. Канцеларија за ревизију институција БиХ није обавезна да врши ревизију у БХАНСА-и.

⁵⁰ Због неријешеног организацијског статуса интерне ревизије до доношења новог Правилника о ун.орг. који је усклађен са прописима из области ИР (новембар 2018) и кадровске непопуњености, интерна ревизија у МИП није била у могућности у потпуности поштовати методологију рада, Стандарде ИР и Етички кодекс.

Међутим, када је ријеч о спровођењу интерне оцјене квалитета и сталног надзора над ревизорским ангажманом које, према Стандардима интерне ревизије и прописаној методологији рада, врши руководилац јединице интерне ревизије, из претходне табеле се уочава да наведене процедуре у појединим јединицама нису уопште или су само дјелимично спровођене. Наиме, према подацима добијеним у годишњим извјештајима, у јединицама интерне ревизије које су у потпуности кадровски попуњене вршена је у извјештајном периоду у потпуности или дјелимично интерна оцјена квалитета и надзор над ревизорским ангажманом, у складу са методологијом утврђеном у Приручнику за интерну ревизију, док је у јединицама интерне ревизије које имају само интерног ревизора или само руководиоца јединице интерне ревизије, онемогућено досљедно спровођење прописаних процедура.

Спровођење сталног надзора над обављањем ревизорског ангажмана и интерно оцјењивање подразумијевају стално праћење активности и учинка интерне ревизије, као и периодично самооцјењивање, како би се осигурала усклађеност са Етичким кодексом и Стандардима интерне ревизије, а тиме осигурало и остварење циљева, захтјевани квалитет рада и унапређење активности интерне ревизије. Спровођење наведених активности процјене усаглашености и остварене ефективности и ефикасности активности интерне ревизије, као и идентификовања могућности за њено унапређење, подразумијева сачињавање програма обезбјеђења и унапређења квалитета, које према Стандардима врши руководилац јединице интерне ревизије. Евиденција о обављеном надзору над спровођењем ревизорских ангажмана и извршеном интерном оцјењивању документује се и чува, а резултати процјена саопштавају се руководиоцу институције, након што су исте окончане⁵¹.

Од 17⁵² јединица интерне ревизије само је Јединица интерне ревизије Управе за индиректно опорезивање БиХ доставила ЦХЈ извјештај о обављеном интерном оцјењивању, које је спроведено у складу са успостављеним програмом обезбјеђења и унапређења квалитета активности интерне ревизије у овој Јединици. Такође иста Јединица интерне ревизије је имала дјелимичну екстерну оцјену квалитета интерне ревизије. Наиме, у Извјештају о пружању техничке помоћи Међународног монетарног фонда, а на основу извршене процјене система управљања процесом индиректног опорезивања у БиХ ("TADAT Performance Assessment Report", мај 2018), наведена је, као једна од добрих страна Управе за индиректно опорезивање БиХ, ефикасна функција интерне ревизије.

Напомињемо да екстерна оцјена квалитета, према Стандардима интерне ревизије, мора бити спроведена од стране квалификованог, независног оцјењивача или тима оцјењивача који су изван организације.

Укупно 16⁵³ јединица интерне ревизије институција БиХ, које су вршиле функцију интерне ревизије у извјештајном периоду, сарађивало је са ревизорима Канцеларије за ревизију институција БиХ, како кроз размјену ревизорске документације и ревизорских извјештаја, тако и кроз подршку спровођењу датих препорука за унапређење система PIFC-а.

⁵¹ Према Стандардима ИР резултати екстерних и периодичних интерних процјена саопштавају се након завршетка истих, а резултати сталног надзора бар једном годишње.

⁵² Није укључена интерна ревизија Министарства безбједности јер је иста успостављена у новембру 2018.

⁵³ Није укључена ЈИР МБ БиХ која је успостављена у новембру 2018. г. и ИР БХАНСА-е у којој, према Закону о БХАНСА-и, ревизију врши независна агенција. Канцеларија за ревизију институција БиХ није обавезна да врши ревизију у БХАНСА-и.

На основу наведених података посебно истичемо податак да, у јединицама интерне ревизије које нису кадровски у потпуности попуњене ангажовања интерних ревизора нису надзирана и усмјеравана на одговарајући начин, а што је неопходно како би се обезбједило остварење циљева, осигурање квалитета и развој запослених, како је то предвиђено релевантним прописима.

Екстерно оцјењивање активности интерне ревизије се, према Стандардима интерне ревизије, спроводи једном у пет година. У складу са наведеним, ЦХЈ планира у оквиру IPA програма Европске уније за Босну и Херцеговину "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини", који је планиран да се реализује у наредном двогодишњем периоду, предузети активности на доношењу прописа којима ће се унаприједити и додатно уредити и област екстерне контроле квалитета интерне ревизије.

У Табели 7. дат је преглед јединица интерне ревизије које су у току 2018. године извршиле ревизије у институцијама БиХ (наведеним у табелама бр. 2, 3. и 4), заједно са подацима о укупном броју извршених ревизија и датих препорука по јединици интерне ревизије, укупном броју дана по ЈИП проведеним на вршењу ревизија, као и о подручјима ревидирања.

Табела 7.

Р. бр.	Назив ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја ИР у 2018.г.	Број датих препорука ИР у 2018.г.	Број остварених ревизорских дана ⁵⁴ ЈИР	Број ревизорских дана ЈИР по извјештају (колона 6 / 4)	Подручја ревидирања у 2018.г.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	2	10	44	335	33	- Благајничко пословање - Управљање службеним возилима - Превенција корупције - Уговорене и друге посебне услуге - Планирање и извршење буџета - Јавне набавке и праћење извршења уговора - Накнадне ревизије
2.	ЈИР Министарства финансија и трезора БиХ	4 ⁵⁵	7	29	296 ⁵⁶	42	- Успостављање ИТ подсистема - Управљање имовином у власништву институција БиХ - Набавке – праћење реализације закључених уговора - ФУК – провођење мјера за унапређење интегритета
3.	ЈИР Министарства одбране БиХ	4	16	34	745	47	- Планирање буџетских расхода, - Пријем и издавање нафте и нафт. дерив, - Благајничко пословање, - Обрачун плата и накнада, - Реализација уговора за одржавање возила - Кориштење репрезентације и поклона, - Рјешавање захтјева за израду дипломатских службених пасоша, виза и других докум. и - Накнадне ревизије
4.	ЈИР Министарства комуникација и транспорта БиХ	2	11	54	443	40	- Јавне набавке, - Обрачун и исплата плата и накнада, - Израда планерско-студијске документације за Јадранско-јонску аутоцесту на дијелу кроз БиХ - Накнадна ревизија
5.	ЈИР Граничне полиције БиХ	2	7	21	370	53	- Накнада за превоз на посао и превоз с посла, - Надзор државне границе, - Јавне набавке, - Накнада за одвојени живот и трошкове смјештаја и - Накнадна ревизија
6.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту БиХ	2	5	8	356 ⁵⁷	71	- Уговорене и друге услуге - Благајничко пословање - Накнадне ревизије
7.	ЈИР Обавјештајно-	2	5	10	400	80	- Основна средства - Благајничко пословање

⁵⁴ Подаци добијени из годишњих извјештаја јединица интерне ревизије

⁵⁵ ЈИР МФТ БиХ није била у пуном капацитету током 2018.

⁵⁶ ЈИР МФТ БиХ није била у пуном капацитету током 2018.

⁵⁷ Остварени број ревизорских дана мањи је од планираног због одсуства услед боловања.

	безбједносне агенције БиХ						- Уговорене и друге услуге - Накнадне ревизије
8.	ЈИР Управе за индиректно опрезивање БиХ	4	8	44	746 ⁵⁸	93	- Управљање дуговањима по основу индиректних пореза - Поступак принудне наплате - Планирање и извршење буџета - Савјетодавне услуге стручној радној групи за успоставу и развој система ФУК-а УИО - Накнадне ревизије
9.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	1	6	12	205	34	- Грантови невладиним организацијама укљученим у заштиту жртава трговине људима - Планирање и извршење буџета - Накнадне ревизије
10.	ЈИР Министарства правде БиХ	2 ⁵⁹	7	27	240 ⁶⁰	34	- Управљање људским ресурсима - Накнадне ревизије
11.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	2	5	24	412	82	- Плате и накнаде плата - Јавне набавке - Накнадне ревизије
12.	ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	2	5	45	376 ⁶¹	75	- Планирање и извршење буџета - Плате и накнаде плата - Управљање људским ресурсима
13.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	1	13	63	„62	-	- Уговорене услуге, - Међународна правна помоћ у кривичним и грађанским стварима, - Путни трошкови, - Закључивање и чување међ. уговора, - Билатерални споразуми, - Испуњавање обавеза МИП-а и ДКП-а из ССГ - Ревизије дипломатско-конзуларних представништава БиХ у Аману, Атини, Лондону, Бриселу, Загребу и Дохи, - Накнадна ревизија
14.	ЈИР Службе за заједничке послове БиХ	1	8	17	203	25	- Радни односи - Унутрашње обезбјеђење – протупровална заштита - Властити приходи - Искориштеност људских ресурса и - Накнадне ревизије
15.	ЈИР Агенције за идентификацио	1	6	13	202	34	- Јавне набавке - Одржавање опреме

⁵⁸ Остварени број ревизорских дана мањи је од планираног због одсуства услед боловања.

⁵⁹ ЈИР МП није била у пуном капацитету током 2018.

⁶⁰ Број остварених ревизорских дана руководиоца ЈИР МП БиХ рачунат је од половине новембра 2018. (од дана повратка са породилског одсуства).

⁶¹ Број остварених ревизорских дана интерног ревизора ЈИР МСТЕО БиХ рачунат је од фебруара 2018, када је примљен на позицију интерног ревизора у овој ЈИР.

⁶² Због организацијског статуса интерне ревизије, до усвајања новог Правилника о ун.орг. (новембар 2018), постојала је могућност ангажмана интерног ревизора на пословима који нису везани за интерну ревизију, те због тога нису планирани ревизорски дани у складу са прописима.

	не документе, евиденцију и размјену података						Евидентирање и рефундација прихода Накнадне ревизије
16.	ЈИР Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ	1	3	10	208	69	Попис и отпис имовине и обавеза Јавне набавке Накнадна ревизија
17.	ЈИР Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби–БХАНСА	1	3	-	102	34	Остваривање права на накнаду за смјештај и одвојен живот Накнадне ревизије
18.	ЈИР Министарства безбједности БиХ	1	Успостављена у новембру 2018. године				
УКУПНО У 2018. години		35	125*	455	5.639 ⁶³	45	*73 редовне, 47 накнадних и 5 <i>ad hoc</i> ревизија
УКУПНО У 2017. години		33	119**	386	5.115 ⁶⁴	43	**64 редовне, 52 накнадних и 3 <i>ad hoc</i> ревизије

На основу података из претходне табеле уочава се да је у 2018. години, од стране 17 јединица интерне ревизије извршено укупно 125 ревизија у којима је дато 455 препорука, што у односу на 2017. годину, када је 17 јединица интерне ревизије сачинило 119 извјештаја и дало укупно 386 препорука, представља мање повећање броја просјечно извршених ревизија по јединици интерне ревизије. Са 7 ревизија по јединици интерне ревизије, колико су у просјеку спровеле јединице интерне ревизије у 2017. години, дошло је до повећања на 7,4 ревизије по јединици интерне ревизије у 2018. години.

Број просјечно датих препорука у једној ревизији остао је непромијењен у протекле двије године, 5,8 препорука⁶⁵.

У извјештајном периоду је, у 125 обављених интерних ревизија, учествовало укупно 32 интерна ревизора⁶⁶, на основу чега произилази да је просјечан број обављених ревизија по интерном ревизору у 2018. години 3,9. У поређењу са 2017. годином, када је обављено укупно 119 интерних ревизија у којима је учествовало укупно 33 интерна ревизора, што у просјеку износи 3,6 ревизија по интерном ревизору, дошло је до мањег повећања броја спроведених интерних ревизија по интерном ревизору за 8,3%.

⁶³ Укупан број проведених радних дана на спровођењу интерних ревизија и осталих активности интерне ревизије за 16 јединица интерне ревизије, према подацима достављеним у извјештајима ЈИР, у којима су наведена и образложења одступања остварених од планираних ревизорских дана. У овај број нису укључени подаци за ЈИР МБ јер је иста успостављена у новембру 2018 и ЈИР МИП БиХ, која због могућности ангажовања на пословима изван ИР није планирала/пратила извршење ревизор-дана.

⁶⁴ Укупан број проведених радних дана на вршењу интерних ревизија и осталих активности интерне ревизија за укупно 16 јединица интерне ревизије, према подацима достављеним у извјештајима ЈИР. ЈИР МИП БиХ није доставило податак о оствареном броју ревизорских дана због неусаглашености послова Уреда за ревизију са прописима ИР.

⁶⁵ Нису укључене накнадне ревизије у којима се утврђује да ли су спроведене препоруке дате у претходним ревизијама.

⁶⁶ Није укључен интерни ревизор у МБ БиХ који је почео са радом у новембру 2018. године, један интерни ревизор из МП БиХ и један из МФТ БиХ усљед породичног одсуства.

У претходној табели наведени су и подаци о укупно оствареном броју ревизорских дана за сваку од јединица интерне ревизије у 2017. и 2018. години. Овај број представља укупан број радних дана који је особље интерне ревизије у јединици интерне ревизије провело на вршењу ревизија и спровођењу осталих активности интерне ревизије и исти не укључује обавезну едукацију интерних ревизора, као ни друге врсте одсуства са посла. У јединицама интерне ревизије које врше функцију интерне ревизије у више институција, овај број се односи на све институције из њихове надлежности у којима су вршиле ревизију. Број ревизорских дана јединица интерне ревизије разликује се између јединица, како због разлике у броју особља интерне ревизије, тако и због броја дана спроведених на обавезним едукацијама, те због разлике у одсуству с посла интерних ревизора.

Такође, из претходне табеле виде се и подаци о просјечном броју ревизорских дана јединица по ревизији за 2017. и 2018. годину. Овај број такође се разликује између јединица, а исти, поред броја особља интерне ревизије и одсуства с посла интерних ревизора, зависи и од броја укупно извршених ревизија. На број ревизија који у току годину реализују јединице утиче више фактора, као што су: врста ревизије (накнадне ревизије трају краће од редовних или *ad hoc* ревизија), сложеност подручја ревидирања, обим ревизије, стечено искуство интерних ревизора, спровођење истих ревизија у другим институцијама (за ЈИР које врше интерну ревизију у више институција), попуњеност позиције руководиоца ЈИР и интерног ревизора и др. У јединицама које немају попуњену позицију руководиоца јединице интерне ревизије, а то су: Министарство иностраних послова, Служба за заједничке послове институција БиХ, Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података, Дирекција за координацију полицијских тијела, Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби и Министарство безбједности БиХ, интерни ревизори обављају и послове руководиоца, везано за сачињавање планова интерне ревизије и периодичних извјештаја, док у Министарству за људска права и избјеглице руководиоца ЈИР обавља и послове интерног ревизора јер није попуњена ова позиција.

4.6. Континуирана професионална едукација интерних ревизора у институцијама БиХ

Континуирана професионална едукација (КПЕ) интерних ревизора представља процес у којем интерни ревизори у институцијама БиХ одржавају ниво своје стручности и квалитет услуга које пружају и поступак кроз који исте развијају и надограђују усвајањем нових знања кроз даљи професионални развој.

Закон о интерној ревизији институција БиХ и Повеља интерне ревизије дефинишу да је обавеза руководиоца интерне ревизије да обезбиједи висок квалитет активности интерне ревизије и да ради на обезбјеђењу потребних обука интерних ревизора, што укључује припрему и достављање годишњег плана обуке руководиоцу институције ради одобравања и обезбјеђења његовог спровођења.

Обавезу континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ дефинишу слjedeћи прописи:

- Стандарди интерне ревизије и то:
 - Стандард 1230 - *Континуирано професионално усавршавање* прописује да су интерни ревизори дужни да унапређују своје знање, вјештине и остале способности кроз континуирано професионално усавршавање.

- Стандард 1210 - *Стручност* налаже да интерни ревизори морају посједовати знање, вјештине и друге способности потребне за извршавање њихових дужности.
- Етички кодекс
Једно од начела Етичког кодекса је компетентност интерних ревизора која, између осталог, дефинише да интерни ревизори пружају само оне услуге за које имају потребна знања, вјештине и искуство, те да су обавезни да континуирано унапређују своју стручност, ефективност и квалитет својих услуга.
- Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ
Програм дефинише обавезу континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ, теме из подручја и области које су предмет обука за КПЕ, врсте континуиране професионалне едукације, те обавезу извјештавања и евиденције о КПЕ интерних ревизора у јединици интерне ревизије. ЦХЈ је обавезна, у складу са Програмом, да на основу извјештаја јединица интерне ревизије води регистар КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ.
- Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ
Одлука дефинише начин бодовања сваке од врста КПЕ које су дефинисане Програмом, минималан број бодова који су интерни ревизора у институцијама БиХ обавезни да остваре на годишњем нивоу, као и начин признавања континуиране професионалне едукације обука које организују домаћи и/или међународни пружаоци услуга/извођачи обука.
- Упутство о КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ
Упутство дефинише начин пријављивања интерних ревизора на обуке из КПЕ, документацију која је неопходна за признавање обука као КПЕ, начин вођења евиденције о КПЕ интерних ревизора у јединици интерне ревизије и извјештавања ЦХЈ о КПЕ интерних ревизора.

Наведеним прописима дефинисано је и да ЦХЈ припрема и/или организује обуке везане уз теме из подручја и области које су предмет обука за КПЕ и да доставља интерним ревизорима у институцијама БиХ информације о одржавању обука које организује самостално или у сарадњи са домаћим или међународним пружаоцима услуга/извођачима обука. На основу достављених захтјева јединица интерне ревизије ЦХЈ даје, такође, у складу са наведеним прописима, мишљење о испуњавању услова за бодовање и прихватљивост обука које организују домаћи и/или међународни извођачи обука, као континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ.

У извјештајном периоду ЦХЈ је, у складу са прописима из области КПЕ, организовала обуку за интерне ревизоре у институцијама БиХ на теме утврђене Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, те дала укупно 93 мишљења о испуњавању услова за бодовање обука које организују други извођачи обука.

Координациони одбор централних јединица за хармонизацију организовао је, такође у извјештајном периоду, обуку којој су поред интерних ревизора из институција Босне и Херцеговине присуствовали и интерни ревизори из јавног сектора Републике Српске и Федерације БиХ.

Од укупног броја особља интерне ревизије у институцијама БиХ (37⁶⁷), у извјештајном периоду обавеза континуиране професионалне едукације односила се на 32 запослена⁶⁸. Ову обавезу није успјела да испуни у потпуности једино руководицац ЈИР МСТЕО БиХ због одсуства усљед боловања.

Напомињемо да су интерни ревизори обавезни, у складу са Стандардима интерне ревизије, Етичким кодексом и прописима из области континуиране професионалне едукације, да унапређују своје знање, вјештине и остале способности кроз континуирану професионалне едукацију, како би ефективно обављали своје професионалне обавезе.

Уколико интерни ревизори не посједују довољно знања и вјештине, потребне за квалитетно извршавање њихових дужности, може се довести у питање да ли су ангажовања интерних ревизора обављена стручно и да ли доприносе унапређењу управљачких и контролних механизма, дајући препоруке и савјете у вези са активностима које су предмет ревидирања.

4.7. Унапређење система интерне ревизије

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2018. годину дао је, поред прегледа стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ, и кумулативне податке о извршеним интерним ревизијама у извјештајном периоду. Ефекти интерне ревизије који су обухваћени консолидованим извјештајем, огледају се у квантитету и квалитету препорука које дају јединице интерне ревизије у смислу унапређења пословања и функционисања институција БиХ. Такође, ефекти интерне ревизије огледају се и у оствареном напретку у успостављању и доградњи система јавне интерне финансијске контроле и интерне ревизије, као и квалитету савјетодавних услуга које интерна ревизија пружа менаџменту институција.

Резултати рада интерне ревизије огледају се у давању квалитетних препорука, са једне стране, али и у реализацији датих препорука и унапређењу система финансијског управљања и контроле у институцијама које имају успостављену функцију интерне ревизије, с друге стране. У наредном периоду очекује се даљи напредак у овој области, како кроз повећање обима и квалитета ревизорских извјештаја и препорука које интерни ревизори дају, тако и кроз даље успостављање и јачање система интерне ревизије и њених капацитета у институцијама БиХ.

Од руководиоца јединица интерне ревизије очекује се да посебну пажњу посвете унапређењу процеса планирања, што подразумијева усмјеравање активности интерне ревизије у подручја у којима се, на основу свеобухватне анализе пословања и управљања ризицима, идентификују слабости интерних контрола, али такође и повећање ефикасности и учинка саме ревизије, кроз пораст броја планираних и извршених ревизија. Унапређење процеса планирања је предуслов за повећање доприноса интерне ревизије остварењу циљева институције и бољој усклађености пословања са прописима, што се може постићи кроз бољу искориштеност ревизорских ресурса, пораст броја ревидираних подручја и датих препорука за отклањање утврђених слабости.

Додатни ефекти интерне ревизије умногоме ће зависити и од ефикасности и ефективности кадровског попуњавања и организационог усклађивања јединица које нису у потпуности или

⁶⁷ У овај број су укључена и 2 запослена у Одељку за развој система интерне ревизије ЦХЈ.

⁶⁸ Према прописима из области КПЕ новозапослени интерни ревизори, у години у којој су почели са радом као ИР, не подлијежу обавези КПЕ, као и интерни ревизори којима је ЦХЈ одобрила ослобађање од обавезе КПЕ за одређени период. У 2018. години укупно 5 интерних ревизора није било обавезно испунити обавезу КПЕ.

попуњене или успостављене са релевантним прописима, с једне стране, али исто тако и од спремности менаџмента и интерних ревизора за даљи напредак на развоју функције интерне ревизије у институцијама БиХ, али и цијелокупног концепта PIFC-а.

Важан задатак и изазов за ЦХЈ и јединице интерне ревизије у наредном периоду ће свакако бити и рад на увођењу и повећању контроле квалитета рада интерне ревизије, у складу са захтјевима Стандарда интерне ревизије и примјерима најбоље праксе.

Из свега изнесеног у овом Извјештају, примјетно је да је у претходном периоду учињен додатни напредак у успостављању и развоју система интерне ревизије, који се огледа у објављивању и примјени прописа којима се дефинише систем интерне ревизије и функционалног успостављања система интерне ревизије од стране ЦХЈ, с једне стране, али и у квалитету вршења функције интерне ревизије у институцијама БиХ, с друге стране.

Ипак, степен напретка у овој области, од стране институција БиХ, би могао и морао бити на знатно већем нивоу, чиме би се дао додатни подстрек у развоју ове области и приближавању Босне и Херцеговине и њеног система јавне интерне финансијске контроле европским вриједностима.

5. Информација о реализацији Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година у дијелу који се односи на интерну ревизију

5.1. Основи Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година

У децембру 2016. године усвојена је Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016-2018 (Стратегија). Стратегија представља одређивање институција БиХ за даљи развој система PIFC-а, интерне ревизије и интерних финансијских контрола, који треба да резултира њиховом јачом интеграцијом у процесе управљања у институцијама БиХ. Поменута интеграција требала би резултирати видљивим доприносом ових система у осигурању одговорности руководиоца институција, те постизању веће законитости и правилности у трошењу буџетских средстава и реализацији циљева за које су намијењена. Полазећи од тренутног стања, уочених слабости и потешкоћа, те препорука Европске комисије, Стратегија одређује циљеве и активности даљњег развоја који ће јавне интерне финансијске контроле приближити стандардима и пракси Европске уније.

Стратегија предвиђа фазни приступ развоју система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ у раздобљу 2016 - 2018, у зависности од стања и потреба развоја у буџетском систему. У првој фази нагласак се ставља на јачање контрола законитости и правилности за што постоји евидентна потреба због још присутних недостатака у планирању и извршавању буџета, рачуноводству, јавним набавкама, што су уједно и кључна подручја за успостављање и развој финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ. У другој фази нагласак се ставља на стварање предуслова за развој управљања усмјереног на циљеве и резултате. Наведено укључује развој средњорочног планирања и повезивања средњорочног планирања с буџетским циклусом кроз развој програмског планирања. Програми у функцији повезивања средњорочних циљева и буџетских средстава створиће подлогу не само за праћење законитости и правилности, већ и за оцјену економичности, ефикасности и ефикасности у трошењу буџетских средстава.

У погледу интерне ревизије, Стратегија 2016 - 2018 је дефинисала да је развој интерне ревизије требао бити усмјерен на реализацију сљедећих циљева:

- а) Унапређење регулативе и методологије рада интерне ревизије,
- б) Јачање капацитета интерне ревизије,
- в) Повећање учинка и квалитета рада интерне ревизије.

Реализација циљева и мјера предвиђених Стратегијом директно придонosi испуњавању захтјева на путу даље интеграције БиХ у Европску унију. Квалитетни системи интерних контрола уједно су пресудан фактор за остваривање права приступа и кориштење предприступних фондова Европске уније. Имплементација Стратегије треба да унаприједи квалитет управљања јавним средствима кроз усклађивање са стандардима и праксом Европске уније, обезбјеђујући већу транспарентност и одговорност у трошењу јавних средстава.

5.2. Реализација Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година

Акциони план је саставни дио Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018, коју је Савјет министара БиХ усвојио на 87. сједници одржаној 29.12.2016. године, а исти садржи циљеве и мјере за њихову реализацију, период у којем се очекује реализација, носиоце активности, индикаторе успјешности и изворе финансирања утврђених мјера и активности.

Стратегијом је предвиђена израда оперативних годишњих акционих планова рада за сваку календарску годину предвиђену Стратегијом. Садржај годишњег акционог плана изводи се из Акционог плана Стратегије и даје преглед активности које ће се провести ради реализације предвиђених мјера. У складу са наведеном обавезом, ЦХЈ је припремила оперативни годишњи акциони план за 2018. годину у којем су прецизно дефинисане активности и период извршења везано за реализацију утврђених циљева даљњег развоја управљања јавним финансијама.

Стратегијом је дефинисано и да ће ЦХЈ извјештавати Савјет министара БиХ о реализацији Стратегије у оквиру редовног Годишњег консолидованог извјештаја о систему интерне ревизије у институцијама БиХ и Консолидованог извјештаја о систему финансијског управљања и контрола,

У извјештајном периоду ЦХЈ је у области интерне ревизије, а у складу са утврђеним циљевима у Стратегији и Акционом плану, реализовала сљедеће:

а) Унапређење регулативе и методологије рада интерне ревизије⁶⁹

У оквиру овог циља, Акционим планом дефинисане су сљедеће мјере: ажурирање подзаконске регулативе из области интерне ревизије, измјене и допуне Приручника за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије и израда прописа за провјеру квалитета рада интерне ревизије.

ЦХЈ је током 2018. године донијела нову Повељу интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", број 30/18/) која је усклађена са Стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ, објављеним у "Службеном гласнику БиХ", број 93/17. Такође, у 2018. години ЦХЈ је утврдила нови Оквирни текст споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ, у складу са новим Стандардима интерне ревизије, који је објављен у

⁶⁹ Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018- циљ 5.

"Службеном гласнику БиХ" број 38/18. У децембру 2018. године ЦХЈ је, у складу са Оквирним програмом обуке и сертификације интерних ревизора за јавни сектор БиХ Координационог одбора ЦХЈ број: КО-12/16 од 26.12.2016, донијела Измјене и допуне програма обуке и сертификаковања интерних ревизора у институцијама БиХ, а које су објављене у "Службеном гласнику БиХ", број 89/18.

Током 2018. године започете су активности на прикупљању и анализи материјала за припрему методологије за вршење ревизије учинка. У току 2018. године формирана је и Радна група за израду Нацрта приручника за ревизију учинка, коју чине представници ЦХЈ, руководиоци ЈИР и интерни ревизори из шест јединица интерне ревизије. Радна група је заједно са експертима холандског Министарства финансија, а на основу билатералног споразума о сарадњи закљученог између Министарства финансија Холандије и Министарства финансија и трезора БиХ, припремила приједлог Нацрта приручника, који ће у наредном периоду бити тестиран и прилагођаван. Планирано је да се прије објаве Приручника, исти тестира кроз спровођење пилот ревизије учинка под надзором холандских експерата, у једној од институција БиХ. Ажурирање постојећег Приручника и израда методологије за контролу квалитета интерне ревизије планирано је да се реализује у оквиру Пројекта ЕУ финансираног из IPA фонда - "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у БиХ - PIFC III" до 01.10.2020. године.

б) Јачање капацитета интерне ревизије⁷⁰

У оквиру овог циља, Акционим планом дефинисане су следеће мјере: успостављање ЈИР које имају минимум потребног броја запослених у складу са прописима и јачање капацитета интерних ревизора; надзор над провођењем и развој програма обуке за сертификаковање интерних ревизора, континуирана професионална едукација и обуке интерних ревизора у институцијама БиХ, кроз радионице које ће се одржавати у сарадњи са струковним удружењима са којима ЦХЈ МФТ БИХ има закључене меморандуме о сарадњи.

Током 2018. године ЦХЈ је запримила један захтјев за давање сагласности на правилник о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију, на који је у предвиђеном року дата сагласност. Такође, у извјештајном периоду ЦХЈ је дала, на основу добијених захтјева од стране јединица интерне ревизије и стручна мишљења за двије институције у вези кориштења додатних образаца у току вршења ревизије. Такође, у склопу реализације овог циља и дефинисаних мјера, ЦХЈ је давала и појашњења у вези примјене појединих одредаба прописа којима су дефинисани начини сарадње са Канцеларијом за ревизију институција БиХ, доношења Повеље интерне ревизије, ослобађање од обавезе КПЕ, осигурање заштите и поштовања "власништва" информација до којих интерна ревизија долази у току вршења ревизије, спровођење одређених процедура, као што је примјена система управљања документима (DMS), те друга специфична питања.

У складу са прописима о обавезном стручном усавршавању интерних ревизора у институцијама БиХ, ЦХЈ је током октобра мјесеца организовала обуке за интерне ревизоре институција БиХ, на теме из подручја и области дефинисаних релевантним прописима о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора. На овим обукама учествовало је 36 интерних ревизора из институција БиХ. Такође, у 2018. години ЦХЈ је у оквиру Координационог одбора централних хармонизацијских јединица учествовала у организацији Конференције о интерној ревизији у јавном сектору БиХ, у сврху континуиране професионалне едукације интерних ревизора, на којој су учествовали интерни ревизори са сва три нивоа власти у БиХ. На овој Конференцији – обуци у оквиру континуиране професионалне едукације, учествовала су 52 запослена у институцијама БиХ.

⁷⁰ Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018 – циљ 6

На основу достављених захтјева јединица интерне ревизије и интерних ревизора, ЦХЈ је дала 93 мишљења о признавању обука које организују други пружаоци услуга као континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ. У извјештајном периоду ЦХЈ је обрадила, у складу са Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ и 29 захтјева за верификацију сертификата интерних ревизора стечених код струковних удружења или ентитетских ЦХЈ.

ц) Повећање учинка и квалитета рада интерне ревизије⁷¹

У оквиру овог циља, Акционим планом дефинисане су сљедеће мјере: усмјеравања активности интерне ревизије у конкретније теме и сложенија подручја; подршка провођењу хоризонталних и вертикалних ревизија; развој сарадње између интерне ревизије и руководства; развој сарадње између ЦХЈ МФиТ БиХ и Канцеларије за ревизију институција БиХ; континуирана професионална едукација и провјера квалитета рада интерне ревизије и подршка ЦХЈ МФиТ БиХ у савршавању, обукама и континуираној професионалној едукацији интерних ревизора.

И током 2018. године, ЦХЈ је кроз Одсјек за развој система интерне ревизије била у сталном контакту и проактивном односу са интерним ревизорима институција БиХ. Формално, одржано је 13 радних састанака са руководиоцима ЈИР и интерним ревизорима институција БиХ на којима су разматране различите теме и мјере наведене у оквиру реализације овог циља, односно на овим састанцима се разматрало и разговарало и о активностима ИР и њиховом усмјеравању у специфичне теме и сложенија подручја у складу са извршеним процјенама ризика. Такође, пружена је подршка провођењу интерних ревизија и развоју сарадње између интерне ревизије и руководства, као и развој сарадње између интерних ревизора и ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ. Континуирана професионална едукација и подршка ЦХЈ МФиТ БиХ у савршавању, обукама и континуираној професионалној едукацији интерних ревизора су теме које су обрађене и на састанцима са представницима јединица интерне ревизије, а које су валоризоване и кроз обрађене захтјеве и издата 93 мишљења ЦХЈ по овом питању.

6. Закључци Савјета министара БиХ

6.1. Реализација закључака Савјета министара БиХ

⁷¹ Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018 – циљ 7

Савјет министара БиХ је, приликом разматрања Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије за 2017. годину, на својој 142. сједници одржаној 15.05.2018. године, усвојио следеће закључке:

- 1) Задужује се Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ да настави развијати систем интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и пружи подршку институцијама које успостављају јединице интерне ревизије, како би се успоставила оперативна и функционална структура интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине;
- 2) Задужују се институције у оквиру којих је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије да, заједно са Министарством финансија и трезора БиХ, обезбиједи средства и спроведу процедуре запошљавања интерних ревизора, како би се поштовали планови за успостављање и функционисање интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине;
- 3) Задужују се руководиоци јединица интерне ревизије и руководиоци институција Босне и Херцеговине да, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12) и Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12 и 69/17) досљедно примјењују прописане процедуре којима је регулисан начин поступања и спровођења Повеље интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", бр. 82/11) и Споразума о вршењу функције интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", број 73/12);
- 4) Задужују се руководиоци јединица интерне ревизије да досљедно примјењују прописану методологију рада интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, посебно везано за обавезну израду стратешких (трогодишњих) и годишњих планова рада јединица интерне ревизије, као и сам начин и поступак њихове припреме, те израду консолидованих стратешких и годишњих планова рада јединица интерне ревизије које пружају услуге интерне ревизије у више институција;
- 5) Задужују се руководиоци институција да у сарадњи са руководиоцима јединица интерне ревизије и интерним ревизорима прате примјену препорука датих у ранијим извјештајима интерне ревизије, ради утврђивања јесу ли предузете конкретне активности и постигнути жељени резултати, те да о резултатима таквог праћења информишу Централну хармонизацијску јединицу Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине;
- 6) Задужују се Министарство финансија и трезора БиХ и Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да овај Извјештај доставе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.

ЦХЈ је одмах, након усвајања наведених закључака Савјета министара БиХ, о истим упознала све институције БиХ и јединице интерне ревизије, како би предузели потребне мјере и радње на њиховој реализацији.

У току припремних активности на изради Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије за 2018. годину, ЦХЈ је тражила од институција БиХ и јединица интерне ревизије да, уз годишњи извјештај интерне ревизије, доставе и информације о реализацији напријед наведених закључака Савјета министара БиХ.

На основу информација добијених од институција БиХ и јединица интерне ревизије, те активности предузетих од стране ЦХЈ, у наставку дајемо преглед реализације напријед наведених закључака:

- 1) ЦХЈ је, у складу са својим надлежностима и капацитетима, наставила са проактивним ангажманом на реализацији започетих активности на развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ. То се огледа и у објављивању прописа којима је уређена ова област, као и едукацији интерних ревизора, али и у праћењу активности интерне ревизије и предузетих активности од стране институција БиХ које су обавезне успоставити интерну ревизију у складу са релевантним прописима.

Значајни документи из области интерне ревизије који се односе на реализацију закључака Савјета министара БиХ, објављени у извјештајном периоду, су: Повеља интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", број 30/18) и оквирни текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 32/18), који су усаглашени са Стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ⁷² ("Службени гласник БиХ", број 93/17). Такође, у извјештајном периоду предузете су и активности на изради нове методологије рада интерне ревизије којом ће бити дефинисан начин и поступци спровођења ревизије учинка од стране интерних ревизора у институцијама БиХ⁷³.

У поступку спровођења прописа којима је регулисан начин успостављања јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, ЦХЈ је запримила 17 захтјева за усаглашавање правилника о унутрашњој организацији. Сви ови захтјеви и приједлози правилника су детаљно размотрени, у складу са надлежностима ЦХЈ и њихове усаглашености са важећим прописима којима је регулисана ова област. Након што су правилници усаглашени са наведеним прописима, ЦХЈ је, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, дала своју сагласност чиме су обезбјеђени услови за наставак процедуре измјене појединачних правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију. Закључно са 31.12.2018. године, укупно 15 институција је окончало прописану процедуру измјене правилника.

До краја извјештајног периода 12 јединица интерне ревизије у институцијама БиХ је попунило позицију руководиоца јединице, на које је ЦХЈ дала у складу са Законом о интерној ревизији, а на основу испуњености прописаних услова, потребну сагласност за именовање.

Такође, у сврху даљег развоја система интерне ревизије и унапређења рада јединица интерне ревизије, ЦХЈ у складу са својим надлежностима активно предузима активности и на едукацији интерних ревизора, које се одвија кроз организовање обука, издавање мишљења о прихватљивости обука које организују други извођачи обука, одржавање састанака са интерним ревизорима, достављање одговора на запримљене упите о начину примјене прописа и методологије рада од стране интерних ревизора.

ЦХЈ је, у сврху обезбјеђења потребних средстава за запошљавање интерних ревизора у институцијама БиХ, посебно обавијестила и Министарство финансија и трезора БиХ о закључку Савјета министара БиХ и институције БиХ, да обезбиједе средства и спроведу

⁷² Одлуком о усвајању Стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ регулисано је усвајање и примјена Међународних стандарда за професионалну праксу интерне ревизије.

⁷³ Формирана је Радна група за израду Нацрта приручника за ревизију учинка, коју чине именовани представници ЦХЈ и јединица интерне ревизије. Израда овог Нацрта се одвија у сарадњи са експертима Националне академије за економију и финансије Министарства финансија Холандије, у оквиру билатералног споразума закљученог између МФТ БиХ и МФ Холандије.

процедуре запошљавања интерних ревизора, како би у поступку припреме и израде Буџета институција БиХ предузеле неопходне радње.

Од 2011. године ЦХЈ редовно, на годишњем нивоу, припрема на основу годишњих извјештаја јединица интерне ревизије Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије, који се након одобрења министра финансија и трезора БиХ доставља Савјету министара БиХ. Поред детаљног информисања о предузетим активностима по свакој од обавеза за коју је одговорна, ЦХЈ кроз Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије извјештава о стању, активностима и проблемима у области интерне ревизије у институцијама БиХ, те предлаже и мјере за побољшање стања у области интерне ревизије, у виду закључака Савјета министара БиХ.

- 2) Од укупно 10 институција БиХ које нису у потпуности успоставиле и кадровски попуниле јединице интерне ревизије и на које се односи закључак Савјета министара БиХ да, заједно са Министарством финансија и трезора БиХ, осигурају средства и спроведу процедуре запошљавања интерних ревизора, ЦХЈ је у току израде ГКИ ИР обавјештена о сљедећем:
- двије институције, Министарство иностраних послова БиХ и Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ, окончале су процедуру измјене и усвајања правилника о унутрашњој организацији који је у дијелу који се односи на интерну ревизију усклађен са релевантним прописима, те у складу са истим покренули и процедуру запошљавања руководиоца јединице интерне ревизије.
 - Министарство безбједности БиХ је успоставило интерну ревизију⁷⁴ на основу важећег ("старог") правилника о унутрашњој организацији, који у дијелу који се односи на интерну ревизију није усклађен са релевантним прописима. Ово Министарство је покренуло процедуру измјене и усвајања новог правилника усклађеног са прописима из области интерне ревизије.
 - Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ, у којој је попуњена позиција интерног ревизора, такође, на основу важећег ("старог") правилника о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области интерне ревизије, обавијестила је ЦХЈ да су у поступку прибављања потребних сагласности за измјену правилника⁷⁵.
 - Министарство за људска права и избјеглице БиХ⁷⁶ и Служба за заједничке послове институција БиХ⁷⁷ обавијестили су ЦХЈ да су у буџету за ове двије институције, за 2018. и 2019. годину, планирана средства за кадровско попуњавање јединице интерне ревизије, али да у току извјештајног периода исто није и реализовано.
 - Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ⁷⁸ обавијестила је ЦХЈ да је у овој Агенцији у току поступак израде новог правилника.

Од преостале три институције које нису у потпуности кадровски попуниле јединицу интерне ревизије⁷⁹, а то су: Министарство правде БиХ, Министарство цивилних послова БиХ и Министарство спољне трговине и економских односа БиХ, ЦХЈ није обавијештена да ли су у

⁷⁴ Попуњена позиција интерног ревизора.

⁷⁵ У јануару 2019. године добијено мишљење МФТ БиХ, те је у току припрема поступања по истом.

⁷⁶ Попуњена само позиција руководиоца ЈИР.

⁷⁷ Попуњена само позиција интерног ревизора. СЗП обавијестила је ЦХЈ да због повећаног обима посла и потребе запошљавања у другим организационим јединицама није извршено запошљавање руководиоца ЈИР, те да ће настојати у току 2019. попунити ову позицију.

⁷⁸ Попуњена само позиција интерног ревизора на основу важећег правилника о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области интерне ревизије.

⁷⁹ Све три институције имају руководиоца ЈИР и једног интерног ревизора, док су правилником предвиђена по 2 интерна ревизора у свакој од ових институција.

буџетима ових институција планирана средства за кадровско попуњавање јединице интерне ревизије.

- 3) ЦХЈ је кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије обавијештена да је укупно 70 институција потписало Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са јединицама интерне ревизије. Такође, обавијештена је и да се досљедно примјењују прописане процедуре којима је регулисан начин поступања и спровођења Повеље интерне ревизије и Споразума о вршењу функције интерне ревизије.

Повељу интерне ревизије нису прихватиле да потпишу сљедеће институције: Предсједништво БиХ⁸⁰, Уставни суд БиХ, Суд БиХ и Тужилаштво БиХ⁸¹. За Уставни суд БиХ, Суд БиХ и Тужилаштво БиХ Централна хармонизацијска јединица МФТ БиХ покушава изнаћи рјешење о успостављању и функционисању независне интерне ревизије и у овим институцијама.

Јединица интерне ревизије Министарства безбједности БиХ, која је успостављена у новембру 2018, обавијестила је ЦХЈ да планира да у наредном периоду потпише Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са четири институције за које је надлежна да врши интерну ревизију⁸².

- 4) Све јединице интерне ревизије које су вршиле интерну ревизију у институцијама БиХ у извјештајном периоду обавијестиле су ЦХЈ да се интерни ревизори у свом раду придржавају у потпуности прописане методологије рада, осим у ЈИР Министарства иностраних послова БиХ⁸³ у којој нису били створени услови за потпуну примјену методологије. Међутим, када је ријеч о интерној оцјени квалитета, која чини саставни дио прописане методологије рада интерне ревизије у институцијама БиХ и која, према Стандардима интерне ревизије, представља једну од активности коју је обавезан спроводити руководиоца ЈИР, за извјештајни период су добијени различити одговори јединица интерне ревизије о њеном спровођењу.

Такође, све јединице интерне ревизије су сачиниле стратешке и годишње планове рада интерне ревизије, поштујући сам начин и поступак њихове припреме дефинисан методологијом рада. Од седам јединица интерне које су вршиле интерну ревизију у извјештајном периоду, а обавезне су сачинити консолидовани стратешки и годишњи план ради адекватног планирања активности интерне ревизије по институцијама и праћења њихове реализације, само ЈИР Министарства финансија и трезора БиХ исте није сачинила⁸⁴.

⁸⁰ Услуге ИР пружа ЈИР МФТ БиХ, у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

⁸¹ ЈИР МП БиХ је надлежна да врши интерну ревизију у Уставном суду БиХ, Суду БиХ и Тужилаштву БиХ.

⁸² У складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, ЈИР МБ БиХ надлежна је да, осим у Министарству безбједности БиХ, интерну ревизију врши и у: Агенцији за полицијску подршку, Агенцији за форензичка испитивања и вјештачења, Агенцији за школовање и стручно оспособљавање кадрова и Служби за послове са странцима БиХ.

⁸³ Због неусаглашености описа послова Уреда/Инспектората, који је само једним својим дијелом обављао послове интерне ревизије, а другим конзуларне послове у МИП-у. Потпуна примјена методологије рада интерне ревизије у МИП-у ће бити могућа након организацијског успостављања ЈИР у складу са прописима и њеног кадровског попуњавања.

⁸⁴ Наведено је образложење да, због планираног спровођења редовних ревизија у само једној институцији, нису сматрали потребним сачинити консолидоване планове.

- 5) ЦХЈ је кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије обавјештена да је у свим институцијама у којима су спроведене интерне ревизије извршено и праћење примјене препорука, ради утврђивања да ли су предузете конкретне активности и постигнути жељени резултати, осим за препоруке дате у једној ревизији која је обухватила три институције⁸⁵. Јединице интерне ревизије су доставиле ЦХЈ и податке о степену реализације препорука датих у ранијим извјештајима интерне ревизије, што је детаљно приказано у Годишњем консолидованом извјештају интерне ревизије.
- 6) Министарство финансија и трезора БиХ и ЦХЈ су, у складу са закључцима Савјета министара БиХ, доставиле Парламентарној скупштини БиХ Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2017. годину.

6.2. Приједлог закључака Савјета министара БиХ

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ, у складу са одредбама чл. 24. и 25. Закона о интерној ревизији институција БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12), припремила је Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије, те предлаже да Савјет министара БиХ, након разматрања Извјештаја, донесе сљедеће

ЗАКЉУЧКЕ

1. Савјет министара подржава мјере и активности Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине у вези са унапређењем и развојем система интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, као и мјере и активности које предузимају институције БиХ које успостављају јединице интерне ревизије, како би се успоставила оперативна и функционална структура интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине;
2. Задужују се институције Босне и Херцеговине у оквиру којих је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије да, заједно са Министарством финансија и трезора БиХ, обезбиједе средства и проведу процедуре запошљавања интерних ревизора у 2019. години;
3. Задужује се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине да, у оквиру својих надлежности, онемогући ненамјенско трошење буџетских средстава одобрених за успостављање и функционисање интерне ревизије;
4. Задужују се руководиоци јединица интерне ревизије и интерни ревизори да се у свом раду у потпуности придржавају методологије и упутстава ЦХЈ и да о томе благовремено извјештавају Централну хармонизацијску јединицу Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине;

⁸⁵ ЈИР МФТ БиХ је спровела у 2017. години једну ревизију у Генералном секретаријату СМ БиХ, МФТ БиХ и АДС БиХ. За препоруке дате у овој ревизији није утврђен статус.

5. Задужује се Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да кроз реализацију пројекта "Унапређење јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини" - (*PIFC 3*), који се финансира из средстава IPA програма ЕУ за Босну и Херцеговину, обезбиједи апликативна софтверска рјешења која омогућавају планирање, вршење и извјештавање о процесима интерне ревизије заснована на најбољим праксама ревизије, како би се створили услови за увођење и унапређење свеобухватне контроле квалитета функције интерне ревизије у институцијама БиХ.
6. Задужују се Министарство финансија и трезора БиХ и Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да овај Извјештај доставе Парламентарној скупштини БиХ.

Број: 02-1-16-7-69-20/19
Сарајево, 29.03.2019. године

ДИРЕКТОР

Ранко Шакота, с.р.